

ArtEZ hogeschool voor de kunsten

Jaarstukken 2012

Arnhem

Enschede

Zwolle

Inhoudsopgave

KERNCIJFERS	3
JAARVERSLAG	4
VERSLAG COLLEGE VAN BESTUUR	4
<i>Sectorplan en prestatieafspraken</i>	4
<i>Beleidsdoelen 2012</i>	5
<i>Verantwoording en horizontale dialoog</i>	10
<i>Klachtenafhandeling en rechtsbescherming</i>	11
<i>Hogeschoolraad</i>	11
<i>Financiële informatie</i>	13
<i>Sociaal jaarverslag 2012</i>	16
<i>Toekomstparagraaf</i>	17
RAAD VAN TOEZICHT	19
JAARREKENING	22
BALANS PER 31 DECEMBER 2012	22
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2012	23
KASSTROOMOVERZICHT OVER 2012	24
TOELICHTING BEHORENDE TOT DE JAARREKENING 2012	25
OVERIGE GEGEVENS	49
<i>Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming</i>	50
<i>Gebeurtenissen na balansdatum</i>	50
BIJLAGEN	51
GEGEVENS RECHTSPERSOON	51
SAMENSTELLING RAAD VAN TOEZICHT, COLLEGE VAN BESTUUR EN HOGESCHOOLRAAD	51
ORGANISATIEMODEL ARTEZ 2012	52
ALGEMENE RESERVE	53
OPLEIDINGENOVERZICHT 2011 – 2012	54
STUDENTEN STUDIE UITWISSELINGEN IN 2012	55
GEWONNEN PRIJZEN 2012	58
PUBLICATIES ARTEZ PRESS	60
KENGETALLEN STUDENTEN	62
KENGETALLEN PERSONEEL	65

Kerncijfers

	2012	2011	2010	2009	2008
Totaal baten	50.109	49.728	49.802	46.874	44.347
Totaal lasten	50.141	48.190	46.821	44.450	43.118
Exploitatieresultaat	-32	1.538	2.981	2.424	1.228
Eigen vermogen	19.739	19.771	18.233	15.252	12.828
Totaal vermogen	41.409	40.045	41.015	38.211	36.091
Solvabiliteitsratio	0,48	0,49	0,45	0,40	0,36
Liquiditeit	0,74	1,16	1,11	0,82	0,54
Rentabiliteit	0,0%	3,0%	6,0%	5,2%	2,8%
Rijksbijdrage/totaal baten	83,1%	82,9%	83,2%	82,6%	81,9%
Personele lasten/totaal lasten	69,2%	68,9%	65,2%	66,7%	64,9%
Totaal lasten/aantal studenten	17,0	15,7	15,3	14,5	14,2
Personele lasten/aantal studenten	11,8	10,8	10,1	9,7	9,3
Personele lasten/fte	78,1	77,0	72,0	70,6	67,6

Jaarverslag

van Stichting ArtEZ te Arnhem

Verslag College van Bestuur

ArtEZ hogeschool voor de kunsten verzorgt een samenhangend aanbod van bachelor- en masteropleidingen in beeldende kunst, architectuur, mode, design, theater, dans, schrijven, muziek en kunsteducatie voor bijna 3000 studenten. Op het gebied van kunsteducatie heeft ArtEZ in Nederland een leidende positie. Als enige hogeschool biedt zij docentopleidingen aan voor beeldende kunst en vormgeving, theater, dans en muziek in combinatie met een gezamenlijk interfacultair programma en de master Kunsteducatie. Met de geplande overdracht van de opleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving van Windesheim per september 2013 zijn alle kunstopleidingen in Oost-Nederland verenigd binnen ArtEZ.

De rechtsvorm is een stichting; in de statuten staat beschreven wat de doelstellingen van de stichting zijn. ArtEZ publiceert één jaarrekening voor de hele organisatie.

Het onderwijs bij ArtEZ is gericht op de artistieke, intellectuele en persoonlijke groei van studenten. Studenten worden opgeleid in een professionele rol die nauw aansluit bij hun talent, persoonlijkheid en ambities. Daarbij worden ze begeleid door docenten die hun sporen in de beroepspraktijk ruimschoots hebben verdiend. Door die individuele benadering worden studenten optimaal voorbereid op hun loopbaan als kunst- en cultuurprofessionals.

Het College van Bestuur geeft leiding aan de hogeschool en is verantwoordelijk voor het realiseren van de strategie. Collegevoorzitter Dingeman Kuilman en collegelid Ger Strijker vormen in 2012 samen het bestuur van de instelling. De Raad van Toezicht ziet erop toe dat het College van Bestuur de instelling op adequate wijze bestuurt. De organisatiestructuur van ArtEZ en de taken en verantwoordelijkheden van het College van Bestuur en de Raad van Toezicht zijn, conform de richtlijnen van branchecode governance, beschreven in het bestuursreglement van ArtEZ.

In februari 2013 heeft de Raad van Toezicht geconstateerd dat er een onoverbrugbaar verschil van inzicht bestaat tussen het College van Bestuur en het management van ArtEZ over het te voeren beleid, dat uiteindelijk heeft geleid tot het vertrek van het college.

Sectorplan en prestatieafspraken

Bestuurlijk strategisch stond 2012 in het teken van de verdere inhoudelijke uitwerking van het Sectorplan 'Focus op toptalent' in een 'Houtskoolschets', het komen tot de prestatieafspraken met het ministerie van OCW en het reeds in 2011 ingezette proces voor het versterken van de interne organisatie. Op basis van het sectorplan en de prestatieafspraken is, onder de noemer 'ArtEZ 2016' gewerkt aan een vervolg op het Strategisch Beleidsplan voor de periode 2013-2016.

Houtskoolschets

De hogescholen die kunstonderwijs verzorgen hebben in het sectorplan 'Focus op toptalent' met elkaar afspraken gemaakt over het versterken van de kwaliteit van het kunstonderwijs. Op verzoek van de toenmalige staatssecretaris van onderwijs hebben de bestuurders van het kunstonderwijs het Sectorplan inhoudelijk uitgewerkt in de 'Houtskoolschets'. Deze Houtskoolschets is in mei 2012 aan de staatssecretaris aangeboden en bevat onder meer voorstellen voor samenwerking tussen de hogescholen, (reductie van) instroom en kritische massa van opleidingen en zwaartepunten in het onderzoek voor de komende vier jaren.

De in de Houtskoolschets geformuleerde voornemens van ArtEZ bestaan uit het aanbieden van een samenhangend curriculum voor de afstudeerrichtingen Klassieke Muziek en Jazz & Pop, het concentreren van een aantal afdelingen Muziek en het reduceren van het aantal bachelorstudenten Muziek met 7%. Daarnaast versterkt ArtEZ de internationale functie van Muziektherapie. Ten aanzien van Beeldende Kunst en Vormgeving vernieuwt ArtEZ het curriculum van Fine Art, reduceert de hogeschool de instroom van studenten Fine Art met 28% en wordt het aantal locaties waar de

opleiding wordt aangeboden, teruggebracht.

Prestatieafspraken

Parallel aan de verdere uitwerking van de Houtskoolschets is ArtEZ in het voorjaar van 2012 gestart met de voorbereiding op het voorstel prestatieafspraken. De prestatieafspraken zijn het vervolg op het hoofdlijnenakkoord dat eind 2011 tussen de toenmalige staatssecretaris en de HBO-raad is afgesloten. De prestatieafspraken hebben betrekking op onderwijskwaliteit en studiesucces, profilering inclusief opleidingsaanbod, zwaartepuntvorming in onderzoek, en valorisatie. Voor wat betreft de afspraken op het terrein van profilering van het onderwijs en zwaartepuntvorming in het onderzoek verwijst ArtEZ naar het sectorplan Focus op toptalent en de Houtskoolschets, die de bestuurders van het kunstonderwijs gezamenlijk hebben vastgesteld.

Het voorstel voor prestatieafspraken van ArtEZ is door de daartoe ingestelde reviewcommissie als 'zeer goed' beoordeeld. In september 2012 zijn de prestatieafspraken geformaliseerd tussen de staatssecretaris en ArtEZ en in november is de prestatiebekostiging toegekend voor de periode 2013-2016. De prestatieafspraken zijn gepubliceerd op de website van ArtEZ.

Verbeterplan ArtEZ 2016

Mede op basis van het sectorplan en de prestatieafspraken werkt ArtEZ aan een vervolgstap van het Strategisch Beleidsplan voor de periode 2013-2016. Doelstelling van dit traject, 'ArtEZ 2016' is het versterken van onderwijs en onderzoek door het vaststellen van een gezamenlijke ambitie en profiel, en het verbeteren van de bestuurbaarheid en flexibiliteit van de organisatie.

ArtEZ 2016 ging begin 2012 van start met een tweedaagse managementconferentie, belegd door het College van Bestuur, met directies, stafhoofden en hoofden van opleidingen. Doel van de conferentie was het gezamenlijk formuleren van uitgangspunten voor verdere organisatieontwikkeling. De conferentie kreeg een vervolg in mei 2012, met een bijeenkomst waarin de resultaten van de eerste conferentie gecombineerd werden met diverse rapporten en evaluaties, waaronder het Benchmarkonderzoek overhead hogescholen van Berenschot, en het concept voorstel prestatieafspraken met de staatssecretaris.

Tijdens deze bijeenkomsten zijn het profiel en de ambitie van ArtEZ aangescherpt en vastgesteld:

Profiel

ArtEZ verzorgt onderwijs dat gericht is op de artistieke, intellectuele en persoonlijke groei van studenten en hen voorbereidt op een succesvolle loopbaan als kunst- en cultuurprofessional. De gezamenlijke profielkenmerken van het onderwijs zijn: artistieke, engagement, professionaliteit, samenwerkingsgerichtheid en vakmanschap.

Ambitie

ArtEZ is een Europees topinstituut voor talentontwikkeling op het gebied van kunst, kennis en creativiteit. Vanuit die positie houdt zij zich tot de andere delen van de wereld. ArtEZ levert door middel van onderwijs en onderzoek een onmisbare bijdrage aan de opbouw en versterking van een internationaal netwerk voor kunst, cultuur en economie in Oost-Nederland.

In afzonderlijke werksessies met faculteitsdirecties, de lectoraten, het Servicebedrijf en hoofden van stafafdelingen heeft het college in het najaar van 2012 de mogelijkheden en kaders verkend voor het verbeteren van de organisatiestructuur. Dit proces heeft geleid tot een eerste concept verbeterplan voor de bestuurbaarheid en flexibiliteit van de organisatie.

Beleidsdoelen 2012

Het College van Bestuur heeft in het strategisch beleidsplan als ambities voor de jaren 2010-2014 beschreven. ArtEZ

- streeft naar de hoogste kwaliteit afgestudeerden,
- geeft ruimte aan talent waarvan aard en instroomniveau verschilt,
- ontwikkelt zich tot kennisinstituut,
- internationaliseert met het oog op de kwaliteit van het onderwijs en
- versterkt haar interne samenhang en doelmatigheid.

Deze ambities kaderen de ontwikkelingen van de organisatie en vormen de basis voor een nadere uitwerking van het strategisch beleid in de verschillende beleidsdoelen. Jaarlijks stelt het College van Bestuur de afgeleide beleidsdoelen vast. Aan het einde van het jaar worden die jaardoelen geëvalueerd. Ruim 90% van de voorgenomen jaardoelen 2012 is conform de doelstelling behaald, een kleine 10% van de beleidsdoelen is gedeeltelijk of niet gerealiseerd.

- **Kwaliteit afgestudeerden**

Doorontwikkeling werkveldcommissies

Om de kwaliteit van de afgestudeerden te verhogen is verbinding met het werkveld van belang. Alle opleidingen van ArtEZ beschikken over een werkveldcommissie die de opleiding adviseert over curriculumontwikkeling, competenties en profielen, kwaliteitszorg en de aansluiting op het werkveld. In de werkveldcommissies zitten vertegenwoordigers uit het werkveld van de bij de opleidingen behorende kunstdiscipline. In 2012 is het reglement van de werkveldcommissies geactualiseerd en aangescherpt.

Minorenbeleid en samenwerkingsgerichtheid

Interdisciplinariteit of samenwerkingsgerichtheid is een belangrijk aspect in het onderwijs van ArtEZ. *Minoren* zijn ingevoerd om tegemoet te komen aan de eisen van de veranderende beroepspraktijk, waarin samenwerking met andere werkvelden en multi- en interdisciplinariteit steeds belangrijker wordt. De minoren maken een uitwisseling van kennis en ervaring tussen de verschillende opleidingen mogelijk zodat de student leert te werken in een interdisciplinaire context. Na een uitvoerige evaluatie is in 2012 besloten het minorenbeleid te herzien. Met name de uitvoering ervan bleek problematisch. De eisen die vanuit de verschillende opleidingen aan onderwijsprojecten worden gesteld verschillen zodanig dat het niet goed mogelijk bleek om minoren in één onderwijsperiode in alle curricula in te passen. De faculteitsdirecties hebben een alternatief geformuleerd, waarbij de onderwijshoudelijke doelstelling van interdisciplinariteit voorop staat, en niet de organisatorische vorm. Dit voorstel wordt in 2013 verder uitgewerkt door het Expertisecentrum Kunsteducatie.

Integratie Honours Programme met de bacheloropleidingen

Het Honours Programme is een tweejarig interdisciplinair studieprogramma dat gevolgd kan worden parallel aan een bacheloropleiding. Het programma biedt de studenten theoretische verdieping en de mogelijkheid om onderzoek te doen op het gebied van de eigen discipline binnen een interdisciplinaire context. Het programma is opgezet met financiële ondersteuning van het Sirius Programme. Een auditcommissie van Sirius heeft het Honours Programme in 2012 beoordeeld. Conclusie is dat het bestaansrecht van het programma bewezen is en het programma voldoende niveau en inhoudelijke kwaliteit heeft. Aandachtspunten voor de komende tijd zijn met name kwantitatief van aard. De instroom moet toenemen, van 3,5 % naar 5 % van de instroom van bachelorstudenten. De uitval moet verder worden teruggebracht. Van de 24 studenten die in 2012 zijn gestart zijn 11 studenten afgevallen (45%). De uitvalredenen zijn divers, zoals overstap naar universiteit, vertrek vanwege onvoldoende niveau, of een te hoge studielast. Vanwege dat laatste zal worden gezorgd voor een betere spreiding van de studielast over de twee jaren van het programma. Dat maakt dat de combinatie met een bacheloropleiding voor studenten haalbaarder is zonder dat het niveau van het Honours Programme wordt aangetast.

Curriculumvernieuwing Muziek en Fine Art

De faculteit Muziek heeft vanuit haar sterke verwevenheid met het werkveld het concept van de 'Musicus van de 21^e eeuw' ontwikkeld. Dit vormt de leidraad voor de samenhangende vernieuwing van de curricula van Klassieke Muziek en Jazz & Pop. Vanwege de dalende studentenaantallen bij Klassieke Muziek, waarmee de kritische massa van het aantal studenten per locatie en de onderwijskwaliteit in gevaar dreigden te komen, is besloten om Klassieke Muziek alleen nog aan te bieden in Zwolle.

Bij Fine Art is op basis van de grote veranderingen in het werkveld en het beroepsperspectief een voor Nederland uniek onderwijsmodel ontwikkeld. Besloten is om te komen tot een samenvoeging van de opleidingen Fine Art in Arnhem en Zwolle om deze nieuwe opzet mogelijk te maken. Zowel de vernieuwing bij Muziek als bij Fine Art worden ingevoerd per september 2013.

Theorieonderwijs

Om de afzonderlijke opleidingen te ondersteunen in het versterken en actualiseren van het theorieonderwijs heeft ArtEZ in 2007 het lectoraat Theorie in de Kunsten ingesteld. Dit lectoraat komt tegemoet aan de gesignaleerde behoefte van het werkveld aan een verbeterde theoretische scholing, zodat afgestudeerden beter in staat zijn te reflecteren op hun werk en hun positie. De analyse die door het lectoraat in 2012 is gemaakt, is binnen de hogeschool en met het werkveld besproken en zal de komende jaren leiden tot een herijking van het theorieonderwijs binnen alle opleidingen.

Planvorming professionalisering docenten:

Een uitgewerkt plan voor de verdere professionalisering van (kern)docenten en het ontwikkelen van training van onderzoekvaardigheden voor docenten is doorgeschoven naar 2013. Mede in het licht van de nieuwe CAO hbo heeft dit onderwerp voor 2013 hoogste prioriteit.

• **Talentontwikkeling en instroom**

Integratie talentontwikkeling en voortrajecten

De kwaliteit van het onderwijs van ArtEZ is in hoge mate afhankelijk van de instroom van getalenteerde studenten. Het vroegtijdig ontdekken en ontwikkelen van talent vraagt om een goede inrichting van de vooropleidingen en een goede aansluiting daarvan op het onderwijs van ArtEZ. Om die reden is een lange termijnagenda opgesteld, op basis waarvan de vooropleidingen verder worden ontwikkeld. In 2012 is een inventarisatie van alle vooropleidingen gemaakt en zijn de gezamenlijke uitgangspunten voor de vooropleidingen geformuleerd en vastgesteld.

ArtEZ wil het aantal instellingen met vooropleidingen, waar zij direct bij betrokken is, beperken en doorlopende lijnen van vooropleiding naar bacheloropleiding ontwikkelen. Dit vraagt om een kwaliteitsimpuls van het voortraject, om aansluiting op het profiel van de betreffende bacheloropleiding en om een afsluitende examinering, die tevens kan fungeren als toelatingsexamen.

Het lectoraat Kunsteducatie is in 2012 gestart met een longitudinaal onderzoek naar de ontwikkeling van jong artistiek talent door een talentvolgsysteem op te zetten en de coachingsvaardigheden van begeleiders in kaart te brengen. Dit onderzoek wordt in samenwerking met Kunstbende uitgevoerd.

Studenten worden bij ArtEZ geselecteerd op hun artistieke en creatieve talent. Daardoor kunnen grote verschillen bestaan in hun intellectuele niveau en achtergrond. Met het oog daarop is een differentiatie in onderwijsvormen aangebracht binnen het bacheloronderwijs. Het *Honours Programme* biedt een theoretische verdieping vooral bedoeld voor studenten met een VWO-achtergrond, terwijl de Associate Degree Interieurvormgeving zich richt op een MBO-instroom. In 2012 is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor de ontwikkeling van een tweede AD-programma op het gebied van Grafische Vormgeving. Vanwege het verschil in intellectueel talent waarmee artistiek getalenteerde leerlingen toelating doen, wordt in de vooropleiding ook gekeken naar het ontwikkelen van excellentie- en efficiëntietrajecten.

• **Ontwikkeling kennisinstituut**

Herinrichting kennis en onderzoek

Voorjaar 2012 is een eerste discussienotitie verschenen over de integratie van onderzoek en onderwijs binnen ArtEZ. Tijdens een speciale bijeenkomst met directeuren en lectoren zijn de discussienotitie en mogelijkheden voor het oprichten van een instituut voor kennis en onderzoek uitvoerig besproken. Met het oog op het ingezette proces om de flexibiliteit en bestuurbaarheid van de organisatie te verbeteren, is besloten om de verdere uitwerking van de positie van onderzoek mee te nemen in het proces ArtEZ 2016.

ArtEZ beschikt over vier lectoraten, waarin vanuit een eigen inhoudelijke agenda invulling wordt gegeven aan toegepast onderzoek in het domein van kunst en cultuur:

- Modevormgeving
- Kunst, Cultuur & Economie
- Kunsteducatie
- Theorie in de Kunsten

De lectoraten werken binnen een gezamenlijk kader van het *onderzoeksbeleid* dat in 2012 is herzien. Vanuit het profiel van de hogeschool hebben de lectoraten bijzondere aandacht voor interdisciplinariteit binnen de kunsten en tussen kunst- en andere disciplines, voor de rol van lokale en internationale ontwikkelingen in de brede kunstpraktijk, en voor de rol en betekenis van theorie in de kunsten en het kunstvakonderwijs.

Het lectoraat Kunst, Cultuur & Economie heeft met het lectoraat Modevormgeving en in samenwerking met de HAN, Saxion en de Radboud Universiteit tot eind 2012 gewerkt aan het door NWO gefinancierde onderzoek 'Dutch identity in a globalised world'.

Rond het lectoraat Modevormgeving hebben zich hoogwaardige netwerken van kennisinstellingen en bedrijfsleven gevormd, zoals het CLICK netwerk Next Fashion. Mede door de positie van het lectoraat Mode is Arnhem aangewezen als de standplaats van dit netwerk.

Een blijvend aandachtspunt is de verbinding tussen onderzoek en onderwijs en het toepassen van de resultaten van het onderzoek in het onderwijs. Om daarin structureel verbetering te brengen worden de komende jaren de vier lectoraten in het kader van het sectorplan bijeengebracht in twee te ontwikkelen expertisecentra met als voorlopige focus:

- 'Fashion Identity & Innovation' (lectoraten Modevormgeving en Kunst, Cultuur & Economie)
- 'Transitions in contemporary Arts and Art Education' (lectoraten Kunsteducatie en Theorie in de Kunsten).

Door het inrichten van de expertisecentra hoopt ArtEZ de samenhang te bevorderen tussen de verschillende onderzoeksgebieden en opleidingen van ArtEZ. Tevens bevordert deze opzet de samenwerking met de masteropleidingen en tussen de masteropleidingen onderling, zodat kennisuitwisseling wordt versterkt en gemeenschappelijke onderzoekprogramma's mogelijk worden.

• **Internationalisering**

Het onderwijs van ArtEZ verhoudt zich in beginsel tot een internationaal werkveld en meet zich af aan internationaal bepaalde kwaliteitsstandaarden. De hogeschool heeft de ambitie met haar opleidingen tot de Europese top te behoren. Daarbij is de internationale reputatie een belangrijke indicator, omdat die in toenemende mate de voorwaarden schept voor het aantrekken van vooraanstaande docenten en talentvolle studenten. Een internationale cultuur draagt bij aan de voorbereiding op een internationale beroepspraktijk en maakt toetsing aan internationale maatstaven mogelijk.

In 2012 heeft het college een internationaliseringskader vastgesteld. Vanwege andere prioriteiten heeft het college besloten de verdere uitwerking van het internationaliseringskader dit jaar niet op te pakken. Dat betekent dat de inhaalslag, die over de gehele breedte van de instelling gezien nog gemaakt moet worden, uitgesteld is naar 2013. De mate waarin de gewenste internationalisering bereikt is, wisselt sterk per opleiding en faculteit. Per opleiding zal worden bepaald welke doelstellingen dienen te worden gerealiseerd, zoals Engelstalig onderwijs, de instroom van buitenlandse studenten, studentenuitwisseling, internationale stages en de aanwezigheid van buitenlandse docenten.

De procedure voor toelating van buitenlandse studenten is in 2012 verder aangescherpt en vastgesteld. Dit geldt ook voor de taaleisen waaraan buitenlandse studenten moeten voldoen, voordat zij toegelaten worden tot een opleiding.

• **Samenhang en doelmatigheid**

Borging kwaliteit toetsing

In 2012 heeft de afdeling Onderwijs en Kwaliteit toetsbeleid ontwikkeld voor de hele hogeschool. Het toetsbeleid zorgt voor een verifieerbare verankering van de kwaliteit van het onderwijs. Ook draagt het bij aan een verbetering van de afstemming binnen de opleidingen over de kwaliteit van het onderwijs en de resultaten van de studenten. Het toetsbeleid staat niet op zichzelf, maar vormt een aanvulling op de afspraken over toetsing en beoordeling die in de Onderwijs en Examenregelingen en in het Handboek Examencommissies zijn vastgelegd. De eisen vanuit het accreditatiestelsel en de indicatoren van de inspectie voor het onderwijs vormen de kaders voor het toetsbeleid. Het biedt

daarmee een kader op instellingsniveau dat binnen opleidingen nader wordt uitgewerkt in een toetsplan. Deze toetsplannen zullen in de loop van 2013 voorgelegd worden aan de examencommissies.

Borging examencommissies

Om eenduidigheid in werkwijze te creëren en onderlinge expertise-uitwisseling te bevorderen is in september 2012 de structuur van de examencommissie gewijzigd. De kern van de werkzaamheden van examencommissies - het borgen van de kwaliteit van de examens - ligt bij het onderwijs. Elke faculteit heeft één examencommissie die bestaat uit een voorzitter, een of meerdere secretarissen (per locatie) en wisselenden per opleiding. De voorzitters van de facultaire examencommissies vormen samen de centrale examencommissie die verantwoordelijk is voor de uitwerking van beleid in procedures en richtlijnen.

Borging Osiris studievoortgang

In de zomer van 2012 is het project OSIRIS studievoortgang afgerond. Studenten hebben daardoor direct inzage in hun studieresultaten via Osiris Student. Alle onderwijs- en examenprogramma's zijn ingevoerd, alle actuele en historische studieresultaten van de huidige studenten zijn overgezet, en medewerkers zijn opgeleid om met Osiris te werken. De procedures zijn beschreven in het bijbehorende handboek. De afdeling Studentenzaken van ArtEZ heeft het functioneel beheer van Osiris Studievolg en Osiris Student.

Vorbereiding Instellingstoets Kwaliteitszorg

In 2010 heeft ArtEZ zich bij de NVAO aangemeld voor deelname aan de Instellingstoets Kwaliteitszorg. In 2012 zijn de voorbereidingen geïntensiveerd en is de kritische reflectie geschreven. Alle opleidingen, faculteiten en centrale diensten hebben het afgelopen jaar in DigOport, een centraal systeem ter ondersteuning van de kwaliteitszorg, hun Plan-Do- Act-Check cyclus beschreven. Na overleg met de auditcommissie heeft het College van Bestuur in 2013 echter besloten de aanvraag voor de Instellingstoets in te trekken en op een later tijdstip een nieuwe aanvraag in te dienen.

Afronding verbouwing en verhuizing Tetem

In Enschede heeft ArtEZ nieuwe huisvesting voor de Academie voor Art & Design gerealiseerd in het Tetem II gebouw, een voormalige textiel fabriek aan de rand van de wijk Roombeek, dat hersteld en gerenoveerd werd na de vuurwerkramp in 2000. De gemeente Enschede heeft deze renovatie gesubsidieerd met € 3.635.000. Eind december 2012 is de verhuizing van de faculteit van de campus van de Universiteit Twente naar het nieuwe gebouw gestart.

De verhuizing, maar ook de teruglopende studentenaantallen en de vele wisselingen in het management hebben grote onrust veroorzaakt bij de Academie van Art & Design. Om escalatie te voorkomen heeft het College van Bestuur, in nauw overleg met de Raad van Toezicht, in de december besloten om Dingeman Kuilman als interim directeur in te zetten in Enschede. Vanwege de verdenkingen van malversaties heeft het college voorts bureau Hoffmann ingeschakeld om nader onderzoek te doen in Enschede. Conclusie van het onderzoek, dat voorjaar 2013 is afgerond, is dat medewerkers van de Academie voor Art & Design van ArtEZ in Enschede bij het verstrekken van opdrachten correct hebben gehandeld, en de geldende regels in acht hebben genomen.

Implementatie formatieplanning

Met het invoeren van de formatieplannen voor faculteiten en diensten is een volgende stap gezet in het stelselmatig ontwikkelen van de formatie van onderwijsafdelingen en ondersteunende afdelingen. In september is door de afdeling Personeel en Organisatie een werkbijeenkomst over strategisch personeelsbeleid georganiseerd voor faculteitsdirecties en afdelingshoofden. De formatieplannen worden in 2013 vastgesteld.

Start management development traject

Voor directeuren en hoofden is in samenwerking met GTP een management development traject ontwikkeld. De eerste bijeenkomst heeft plaatsgevonden in januari 2013.

Regionale culturele infrastructuur

ArtEZ heeft een actieve rol in de organisatie van productiehuizen, incubators en andere vormen van starterondersteuning. Voorbeelden daarvan zijn de Mode Incubator en de winkel Coming Soon waar modestudenten en alumni in staat worden gesteld in contact te komen met hun publiek. De plannen voor "De Nieuwe Oost", het samengaan van de drie productiehuizen in Oost-Nederland, zijn

besproken en hebben geleid tot nadere afspraken over inzet en financiering. In Enschede is in 2012 uitvoerig overleg geweest over de mogelijkheden voor intensievere samenwerking tussen diverse partners in de muziekinfrastructuur en het ArtEZ Conservatorium.

De ontwikkeling die is ingezet door het project 'Gelderland Onderneemt!' is in 2012 voortgezet in het project 'Gelderland Valoriseert!', waar behalve de Radboud Universiteit en de HAN, ook partners als de Rabobank en Oost NV aan deelnemen. De doelstellingen van dit vervolgproject zijn ruimer. Het richt zich onder meer op het leggen van verbindingen tussen ontwerpers en de maakindustrie. Daarnaast is een methodiek ontwikkeld voor het scouten en screenen van innovatieve ondernemers en zijn er fondsen beschikbaar om innovatieve ontwikkelingen te faciliteren.

Niet-bekostigde activiteiten

ArtEZ heeft in 2012 geen maatwerktrajecten voor bedrijven of organisaties verzorgd. Wel biedt ArtEZ vooropleidingen en contractonderwijs aan. Hierbij streeft ArtEZ naar een kostendekkend tarief voor deelnemers. De hogeschool investeert alleen publieke middelen in publiek-private activiteiten die een duidelijke relatie hebben met de kernactiviteiten onderwijs, onderzoek en kennisoverdracht, zoals Coming Soon. Coming Soon is een 'fashion en design' winkel in de binnenstad van Arnhem waar Nederlands ontwerp wordt verkocht in een educatieve context. Ook studenten en afgestudeerden van Fashion en Product Design presenteren en verkopen hun collecties. Op deze manier komen studenten direct in aanraking met de alle facetten van ondernemerschap.

ArtEZ investeert geen publieke middelen in private activiteiten die geen relatie hebben met de kernactiviteiten zoals bedoeld in de notitie helderheid.

Risicobeheersing en controlesystemen

ArtEZ maakt bij het monitoren van de organisatie gebruik van een gedetailleerde begroting en een meerjarenprognose. Deze onderdelen van de planning- en controlcyclus worden na een uitgebreide procedure jaarlijks vastgesteld. In de loop van het jaar worden de ontwikkelingen aan de hand van de maandelijkse - en kwartaalrapportages op het terrein van van financiën, personeel en onderwijs geanalyseerd. Eventuele afwijkingen van de ramingen kunnen op deze wijze tijdig worden gesignaleerd.

Eind 2012 heeft het College van Bestuur offertes aangevraagd bij drie externe bureaus voor het invoeren van risicomanagement in de organisatie. In de loop van 2013 zal ConQuaestor de hogeschool begeleiden bij de implementatie van risicomanagement en weerstandsvermogen.

Verantwoording en horizontale dialoog

ArtEZ wil als maatschappelijke organisatie open en transparant zijn en zich op adequate wijze verantwoorden naar haar omgeving. In een open dialoog met belanghebbenden wil de hogeschool inhoud geven aan onderwijs en onderzoek. De vernieuwde ArtEZ website geeft inzicht in de governance structuur, waarmee tevens wordt voldaan aan de publicatieverplichtingen die de branchecode voorschrijft.

ArtEZ stemt op verschillende manieren haar beleid af op de omgeving. Onderwijsinhoudelijk spelen de werkveldcommissies een belangrijke rol. In die commissies komen onderwerpen aan de orde die betrekking hebben op het opleidingsaanbod, het kwaliteitsbeleid, het toelatingsbeleid en het beleid voor toegepast onderzoek. Daarnaast zijn gemeentelijke en provinciale overheden van de drie vestigingsplaatsen belangrijke gesprekspartners, evenals de culturele- en onderwijsinstellingen in het werkgebied van ArtEZ. Met al deze partners komt op verschillende niveaus afstemming van beleid tot stand.

De opleiding Dans heeft bij haar accreditatie een bijzonder kenmerk voor haar vernieuwend didactisch concept ontvangen, waar de afgelopen vier jaar in een hechte relatie met het werkveld aan is gewerkt. Bij de faculteit Muziek heeft de sterke verwevenheid met het werkveld geleid tot de ontwikkeling van het concept van de *Musicus van de 21^e eeuw*, dat de leidraad is voor de samenhangende vernieuwing van de curricula van Klassieke Muziek en Jazz & Pop. Over de concentratie van Klassieke Muziek in Zwolle is het afgelopen jaar uitvoerig bestuurlijk overleg gevoerd met gemeenten, provincies en betrokken stakeholders. Hetzelfde geldt voor Fine Art; in verband met het verplaatsen van Fine Art

Zwolle naar Arnhem is overleg gevoerd met lokale en regionale bestuurders en betrokken hogescholen.

Klachtenafhandeling en rechtsbescherming

Klachtenafhandeling

Het College van Bestuur ziet erop toe dat studenten en medewerkers zonder gevaar voor hun eigen studieloopbaan of rechtspositie kunnen rapporteren over ongewenst gedrag. Zij kunnen een beroep doen op een onafhankelijke externe klachtenbemiddelaar. Om de drempel voor het gebruik van deze voorzieningen zo laag mogelijk te maken, heeft ArtEZ één loket 'klachten, conflicten en mediation' ingericht. Het loket is in 2012 elf keer benaderd. Twee kwesties zijn in verband met het tijdstip van de melding doorgeschoven naar 2013. De kwesties waren uit alle drie de locaties afkomstig. Vier van de kwesties waren afkomstig van studenten, de overige van medewerkers. Vier meldingen van medewerkers waren afkomstig uit de onderwijsorganisatie, drie uit een stafdienst. Vijf keer is er een direct verzoek om mediation gedaan.

In 2012 is de vertrouwenspersoon tweemaal benaderd. Eenmaal vanuit de locatie Arnhem, eenmaal vanuit Enschede. De vertrouwenspersoon wordt in dergelijke gevallen telefonisch benaderd. In overleg met betrokkene wordt besproken of er behoefte bestaat de kwestie persoonlijk met de vertrouwenspersoon te bespreken. Is deze behoefte er niet (direct) dan wordt er telefonisch ondersteuning en advies geboden.

In 2012 heeft de Klachtencommissie ongewenst gedrag twee klachten ontvangen. Deze zijn ontvankelijk verklaard en in behandeling genomen. Conclusie en advies hierover is begin 2013 uitgebracht.

Voor klachten omtrent examens bestaat het College van Beroep voor Examens. Het College van Beroep voor Examens bestaat uit een externe tot rechter benoembare voorzitter en uit een docentlid en een studentlid. Het College van Beroep voor de Examens heeft in het verslagjaar twee beroepsprocedures afgehandeld. Beide procedures betrof een bezwaar tegen een Bindend Afwijzend Studieadvies (BAS). In beide zaken zijn de beroepen ongegrond verklaard. Het college spreekt zich niet uit over de inhoudelijke beoordeling van de studievorderingen op zichzelf, maar beperkt zich tot de vraag of de in ArtEZ geldende en van de WHW afgeleide procedures correct zijn toegepast.

In memoriam

Op zaterdag 11 februari is collega Wilma Sommers door een noodlottig ongeval om het leven gekomen. Wilma Sommers was twaalf jaar coördinator van de studie Product Design bij ArtEZ hogeschool voor de kunsten in Arnhem. Met haar dood heeft ArtEZ, en in het bijzonder de studie Product Design, een gepassioneerde en inspirerende coördinator en docent, maar bovenal een bijzondere persoonlijkheid verloren.

Hogeschoolraad

De Hogeschoolraad (HR) is het hoogste medezeggenschapsorgaan van ArtEZ. De raad is samengesteld uit zeven studenten en zeven medewerkers. In 2012 heeft de HR de contacten met de achterban geïntensiveerd om de betrokkenheid te vergroten en meer draagvlak te creëren bij belangrijke besluitvorming. HR-leden hebben zich met betrekking tot de behandeling van onderwerpen, zoals de concentratie van Klassieke muziek in Zwolle en Fine Art in Arnhem, expliciet door haar achterban (studentenraden, docentencollectieven, e.d.) laten informeren door middel van vele gesprekken en ingezonden brieven. De HR heeft het afgelopen jaar meer dan gewoonlijk vergaderd met vertegenwoordigingen van faculteiten. Zo werden bij de behandeling van complexe onderwerpen regelmatig directieleden, coördinatoren, beleidsmedewerkers en externen uitgenodigd aan te schuiven en om hun mening gevraagd. De raad vergaderde het afgelopen jaar twaalf keer, waarvan zeer regelmatig met het College van Bestuur. Een afvaardiging van de Raad van Toezicht heeft twee maal een vergadering bijgewoond.

De voorzitter en de secretaris van de HR hebben geregeld vooroverleg gevoerd met het lid en de secretaris van het College van Bestuur. Alle goedgekeurde verslagen van de HR vergaderingen zijn ter inzage beschikbaar gesteld voor personeel en studenten op Inside ArtEZ.

De medezeggenschapstructuur binnen ArtEZ functioneert nog niet optimaal door het ontbreken van (deel)raden op diverse niveaus. De HR heeft er bij het CvB in 2012 sterk op aangedrongen het belang

van een goed functionerende getrapte medezeggenschapstructuur te onderkennen en in overleg met de HR de complexe structuur van raden en commissies hanteerbaarder te maken.

De inspraak van personeelsleden en studenten speelt binnen hogescholen een belangrijke rol. Dat is een van de redenen dat de landelijke Vereniging Medezeggenschap Hogescholen zich de laatste jaren actiever opstelt. De HR is lid geworden van deze vereniging. Binnen de wettelijke kaders van de medezeggenschapstructuur kan iedereen invloed uitoefenen op het beleid van de faculteitsdirectie en het bestuur. Daarom vindt de HR het van groot belang dat binnen de faculteiten van ArtEZ locatiecommissies, opleidingscommissies en deelraden voor studenten en personeelsleden actief zijn. Ze dragen bij aan de openheid, openbaarheid en onderling overleg in de hogeschool. De Hogeschoolraad heeft twee maal een vooroverleg gehouden met de vakbonden (AVO-overleg). Tijdens dit overleg wordt de HR o.a. geadviseerd over het (sociale)jaarverslag, begroting, rechtspositie personeel, prestatieafspraken en het professionaliseringsplan.

In februari 2012 hebben de leden van de HR deelgenomen aan een intensieve scholingstweedaagse. Het doel hiervan was om kennis te delen rond de regelgeving van medezeggenschap en om prioritering aan te brengen in de vergaderonderwerpen van het komende kalenderjaar.

De Hogeschoolraad heeft in 2012 ingestemd met:

- de Onderwijs- en examenregelingen (OER) voor alle opleidingen
- het studentenstatuut
- het nieuwe Arbo-contract met Rendemens
- de overname van de opleiding Docent Beeldende kunst en Vormgeving van hogeschool Windesheim aan ArtEZ
- de concentratie van klassieke muziek in Zwolle.

Er is positief geadviseerd over:

- De begroting 2012

Niet ingestemd

De HR heeft in oktober 2012 niet ingestemd met het voorgenomen besluit van het CvB om de instroom van Fine Art op de locatie Zwolle per september 2013 te beëindigen. De HR stond in beginsel positief tegenover de nieuwe onderwijsplannen maar stemde niet in zolang er onduidelijkheden waren over diverse aantal zaken rondom de huisvesting, de doorrekening van de projectkosten en de dekking, de gedetailleerde plannen m.b.t. de personele inzet, de compensatieregeling voor de studenten en de plannen m.b.t. de verdere profilering van het onderwijsaanbod Fine Art op de locatie Zwolle. Het CvB heeft aangegeven de HR het voorjaar van 2013 van meer informatie te voorzien en een nieuw instemmingverzoek neer te leggen. Verder werd in 2012 uitvoerig gesproken over:

- De beleidsdoelen van het CvB
- De resultaten van de nationale studente enquête en de consequenties hiervan voor het beleid
- De resultaten van het medewerkerstevredenheidsonderzoek en het plan van aanpak van het CvB
- Het proces van het sectorplan en de prestatieafspraken
- De rapportage Berenschot waarin de achtergrond van de hoge overhead bij ArtEZ wordt toegelicht
- Het minorenbeleid
- Het verbeterplan management ArtEZ 2016
- Het jaarverslag en jaarrekening 2011
- Structuur rondom de examencommissies (de voorzitter van de examencommissies was bij de betreffende vergadering aanwezig om tekst en uitleg te geven)

Financiële informatie

Het resultaat in 2012 bedraagt k€ 32 negatief. Dat is k€ 66 lager dan begroot. Op 27 december 2012 is met terugwerkende kracht een CAO afgesproken voor februari 2012 tot en met oktober 2013. In deze CAO is een eenmalige uitkering opgenomen over 2012. De kosten daarvan (ca k€ 236) waren niet begroot; zonder deze uitkering bedroeg het resultaat k€ 202 positief. In totaal zijn de baten k€ 608 hoger dan begroot, de lasten k€ 674. De grootste afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn zichtbaar bij de rijksbijdrage in positieve- en bij de personele lasten in negatieve zin. Deels hangen de afwijkingen samen: de rijksbijdrage is verhoogd in verband met de prijsontwikkeling van de lonen. De dotatie voor de wachtgeldvoorziening was k€ 183 hoger dan begroot, doordat een groter aantal (voormalig) medewerkers beroep op een uitkering deed.

Alle bedragen x € 1.000

Door afrondingen kunnen tellingen een afwijking vertonen van maximaal k€ 1.

Financiën op balansdatum (de financiële kengetallen)

Solvabiliteit	2012	2011
<u>eigen vermogen</u>		
totaal vermogen	0,48	0,49
<u>eigen vermogen en voorzieningen</u>		
totaal vermogen	0,51	0,53
Liquiditeit		
<u>vlottende activa</u>		
schulden kort	0,74	1,16
<u>vlottende activa (excl voorraden)</u>		
schulden kort	0,74	1,15
Rentabiliteit	0,0%	3,0%

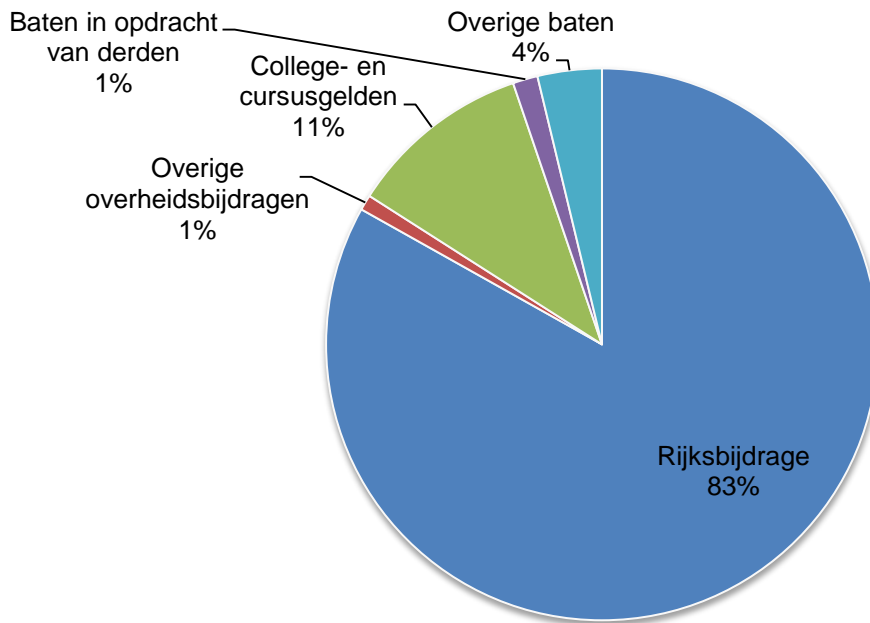
De **solvabiliteit** geeft een indicatie van de continuïteit op lange termijn. De solvabiliteit is in 2012 iets gedaald (landelijk gemiddelde voor het HBO in 2011 0,39 ; bron: Vereniging hogescholen). Een andere maat voor deze continuïteit is de solvabiliteit waarbij de voorzieningen tot het eigen vermogen worden gerekend. Deze waarde is in 2012 eveneens gedaald (landelijk gemiddelde voor het HBO in 2011 0,44). De daling wordt veroorzaakt door het hogere balanstotaal als gevolg van de investering in het nieuwe pand in Enschede.

De **liquiditeit** geeft een indicatie van de weerbaarheid op korte termijn. De liquiditeit is in het boekjaar gedaald doordat de investering in het nieuwe pand in Enschede uit eigen middelen is gefinancierd. (landelijk gemiddelde voor het HBO in 2011 1,00). Een andere maat voor de liquiditeit is de quick ratio, waarbij de voorraden buiten beschouwing gelaten worden. Doordat de waarde van de voorraden klein is zijn beide kengetallen vrijwel gelijk.

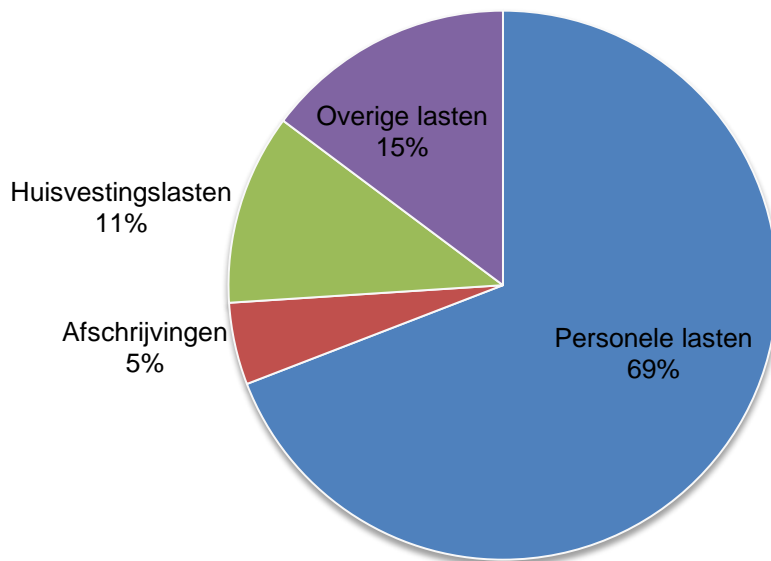
De **rentabiliteit** is hier gedefinieerd als de verhouding tussen het resultaat uit gewone bedrijfsvoering en de totale baten uit gewone bedrijfsvoering x 100%. Dit kengetal is bij ArtEZ in 2012 gedaald; het resultaat was lager en de totale baten hoger. Ook landelijk daalde het gemiddelde voor het HBO van 3,8% in 2010 naar 2,7% in 2011). Binnen het HBO wordt een rentabiliteit van 3% wenselijk geacht.

De resultatenrekening van ArtEZ in 2012 kan in de volgende beelden worden samengevat:

Baten:

Lasten:

Afwijkingen ten opzichte van de begroting en voorgaand boekjaar leidden tot een resultaat uit gewone bedrijfsvoering dat k€ 66 slechter is dan begroot en 1,5 miljoen euro lager is dan het resultaat van vorig jaar. De baten waren 0,8% hoger dan in 2011, maar de personele lasten stegen 4,5%, de huisvestingslasten 6,5% en de overige lasten 3,1%. Alleen bij de huisvesting was de stijging volledig begroot.

Omgerekend naar bedragen per student namen de lasten toe met ruim k€ 1 per student, per fte stegen de loonkosten eveneens k€ 1.

Het resultaat wordt als volgt gesplitst:

	realisatie €	begroting €	verschil €
Resultaat t.g.v. algemene reserve	21	193	-172
Resultaat t.g.v. huisvestingsreserve	-121	-159	38
Resultaat t.g.v. private reserve	68	0	68
Totaal	-32	34	-66

Belangrijkste componenten in het tegenvallende resultaat ten gunste van de algemene reserve zijn de hogere personele lasten voor zover zij niet gecompenseerd worden door de hogere rijksbijdrage. Het resultaat ten laste van de huisvestingsreserve is beter dan begroot door minder kosten. In 2012 is een private reserve afgezonderd van de algemene reserve. Deze is gevormd door, met ingang van het schooljaar 2012/2013 en met toestemming van de Dienst Uitvoering Onderwijs (OCW), het verschil tussen het wettelijk en instellingscollegegeld voor 50% af te zonderen. Deze reserve zal in de komende jaren bijvoorbeeld benut worden om de studenten Fine Art Zwolle die hun opleiding moeten afmaken in Arnhem te compenseren voor deze verhuizing.

Kasstromen en financieringsbehoeften

Gemiddeld bedroegen de uitgaven in 2012 k€ 4.769 per maand, conform het treasurystatuut moest daarom op de eerste dag van de maand k€ 7.154 beschikbaar zijn (inclusief te verwachten zekere ontvangsten en vrij opvraagbaar krediet). Gemiddeld bedroegen de banktegoeden ca k€ 11.032 en op het laagste punt k€ 6.699. Samen met de zekere ontvangst van rijksbijdrage en collegegelden was dus voldoende beschikbaar om aan de eigen 150% eis uit het treasurystatuut te voldoen. Het saldo van de liquide middelen op 31 december 2011 bedroeg k€ 8.661 en op 31 december 2012 k€ 6.699. De gemiddelde uitgaven per maand waren k€ 164 hoger dan de inkomsten. Dit werd veroorzaakt door de grote uitgaven voor de nieuwbouw in Enschede, die geheel uit eigen middelen is gefinancierd. Voor de gewone bedrijfsuitoefening is ArtEZ niet afhankelijk van derden. Ook in 2013 is daarvoor geen extern geld nodig. Waar nodig kan voor onvoorziene omstandigheden gebruik gemaakt worden van een tijdelijke verhoging van de kredietlimiet bij de huisbankier.

Treasury

Tegoeden werden beschikbaar gehouden op (internet)sparrekeningen van de huisbankier ABNAMRO en van de ING. ArtEZ belegt niet in aandelen of andere effecten. In 2012 zijn geen nieuwe leningen aangegaan. De aangegane leningen voor de huisvesting waren geborgd door het Waarborgfonds. In de loop van 2013 of 2014 zal dit fonds worden opgeheven. De bestaande leningen zijn daarom rond de jaarwisseling omgezet in leningen met een hypothecaire zekerheid, tegen een iets hoger percentage dan het voorafgaande rentetarief (4,95% in plaats van 4,71%). Daar staat tegenover dat ArtEZ bij opheffing van het fonds naar rato van de inleg circa k€ 983 ontvangt. De mogelijke betalingsverplichting aan Saxion in 2023 en daaropvolgende jaren is opgenomen als schuld op de balans. Deze post is contant gemaakt tegen 4% waardoor het bedrag jaarlijks iets opgehoogd moet worden. ArtEZ heeft twee uitgaande leningen verstrekt aan verbonden partijen: k€ 165 aan Coming Soon BV en k€ 50 aan DF&DC. Voor alle leningen is een overeenkomst opgesteld. Het rentepercentage is 1,5%. Gezien de nauwe verwevenheid van Coming Soon, DF&DC en ArtEZ is besloten om de rente van 2012 kwijt te schelden. Zowel DF&DC als Coming Soon BV hebben niet afgelost in verband met liquiditeitsproblemen. Op de balans is sinds 2010 een voorziening opgenomen van k€ 150 voor de lening aan Coming Soon zodat een eventuele toekomstige afboeking op de leningen tot dit bedrag geen effect zal hebben op het resultaat. De lening zelf is niet afgewaardeerd, omdat ArtEZ nog steeds aanspraak maakt op- en uitgaat van aflossing.

Risicobeheersing

ArtEZ maakt bij het monitoren van de financiële situatie gebruik van een gedetailleerde begroting en een meerjarenprognose. Deze onderdelen van de planning- en controlcyclus worden jaarlijks vastgesteld na een uitgebreide procedure. Gedurende het jaar worden de ontwikkelingen gevolgd met behulp van maandelijks rapportages. Eventuele afwijkingen komen op deze manier tijdig in beeld. Facturen worden in digitale vorm door de organisatie geleid. Dit voorkomt zoekraken, is in veel gevallen sneller en maakt de autorisatie optimaal controleerbaar.

Renterisico's zijn beheersbaar gehouden door leningen met vaste rente af te sluiten, dan wel bij variabele rente wijzigingen af te dekken met een swap.

Sociaal jaarverslag 2012

Medewerkertevredenheidsonderzoek

Eind 2011 is een medewerkertevredenheidsonderzoek (MTO) uitgevoerd. De resultaten daarvan zijn in mei 2012 bekend gemaakt. De respons was 47%, wat te kwalificeren is als een redelijke respons. De tevredenheid van de medewerkers werd gewaardeerd met een 6,9. Deze score is vergelijkbaar met de tevredenheidsscore binnen andere hogescholen (benchmark 6,8).

De medewerkers van ArtEZ zijn vooral te spreken over de werksfeer: respect en collegialiteit zijn kenmerkend en binnen de afdeling wordt de samenwerking als goed ervaren. Daarnaast wordt de beleving van het werk en het perspectief positief gewaardeerd. Vrijheid, afwisseling en plezier scoren hoog. Het plezier in het werk staat voor de medewerker voorop. Medewerkers zijn niet tevreden over de werkdruk, maar het punt wordt, vergeleken met andere thema's in de vragenlijst, minder belangrijk gevonden. De vergelijking met andere hogescholen is positief. Dit laat zich vooral verklaren door de ervaringen met werkdruk bij het ondersteunend personeel. Als verbeterpunten worden de kwaliteit van het aangeboden opleidingsprogramma en studentgerichtheid benoemd. Binnen de functiegroep algemeen ondersteunend personeel ziet men de openheid en eerlijkheid van de communicatie als verbeterpunt. Verder kreeg het College van Bestuur een lage waardering als het gaat om het informeren van de medewerkers en de kennis die zij heeft van wat er leeft onder de medewerkers.

Het rapport is besproken in het Directieoverleg, met de Raad van Toezicht en de Hogeschoolraad. De rapportage, samen met de opbrengsten van deze besprekingen, hebben geleid tot een plan van aanpak. Dit plan sluit aan bij de punten waarop het MTO het grootste verbeterpotentieel heeft vastgesteld. Een aantal van deze punten wordt meegenomen in het traject 'ArtEZ 2016' en het managementdevelopment traject dat voor directeuren en hoofden wordt ontwikkeld. Daarnaast wordt de interne informatievoorziening aangepakt en de communicatiestructuur en -middelen verbeterd. Ten behoeve van de verbeterpunten 'kwaliteit van het opleidingsprogramma' en 'studentgerichtheid' zal de sturing op NSE-resultaten en de resultaten van accreditaties worden versterkt.

Ziekteverzuim

Per september is de overstap gemaakt naar een nieuwe arbodienstverlener, Rendemens. Reden hiervoor was dat bij ArtEZ behoefte was aan een kleinere en slagvaardiger organisatie waarmee arbo en ziekteverzuim in het bijzonder adequater opgepakt zouden kunnen worden. Er wordt gewerkt met een klein team deskundigen: een bedrijfsarts en twee adviseurs arbo en gezondheid. De spreekuren voor zieke medewerkers worden nu op de locatie gehouden om daarmee de afstand tot het werk zo klein mogelijk te houden. De eerste ervaringen met Rendemens zijn positief.

Ook in 2012 is het gelukt het ziekteverzuimcijfer te verlagen, nu van 4,46% tot 4,08%. De meldingsfrequentie is gedaald van 0,97 tot 0,86. Deze daling wordt mede veroorzaakt door de grotere aandacht voor frequent verzuim, de steeds grotere rol die leidinggevenden vervullen en het sneller interveniëren.

Actieplan Leerkracht

Op 31 december is het Actieplan Leerkracht afgerond. Dit is een succesvol traject geweest: er zijn 97 docenten bevorderd naar een hogere schaal. Afgezet tegen de oorspronkelijke doelstelling van 2008 zijn er minder docenten naar schaal 13 en hoger en meer docenten naar schaal 12 bevorderd. De over de periode toegekende gelden zijn echter meer dan besteed.

Tijdens de periode hebben 41 docenten een opleidingsplaats kunnen vervullen en deze met een positieve evaluatie afgerond. Zij zijn door deze opleidingsplaats in staat geweest zich te ontwikkelen op diverse vlakken. De opleidingsplaatsen vielen in drie soorten uiteen: theoretische onderzoeken, projecten gericht op onderwijsvernieuwing en projecten, die maatschappelijk of economisch georiënteerd zijn. Uit de evaluatie van de opleidingsplaatsen blijkt het succes van regeling. In kleine tijdelijke taakuitbreidingen werd hard gewerkt aan bijzondere opdrachten. De betrokkenen zijn over het algemeen erg enthousiast over de resultaten. In veel gevallen zijn de resultaten direct toepasbaar of genereren ze waardevolle kennis voor de opleiding of de kenniskring. Docenten konden zich op een zinvolle wijze verder professionaliseren.

De ervaringen die ArtEZ heeft opgedaan met de opleidingsplaatsen gaan mee in de ontwikkeling van een professionaliseringsplan, dat de nieuwe CAO vraagt.

Uitkeringen na ontslag

ArtEZ kent geen collectieve regelingen voor vervroegde uittreding. Indien taken van medewerkers vervallen, wordt intern gezocht naar vervangende werkzaamheden. Mede in het kader van de beheersing van de kosten van WW- en wachtgelduitkeringen zet ArtEZ re-integratiebureaus in die de werkloze ex-medewerkers begeleiden naar ander werk.

Managementwijzigingen

In 2012 zijn twee nieuwe stafhoofden aangesteld, een hoofd afdeling Communicatie en een hoofd afdeling Onderwijs en Kwaliteit. Verder zijn de vacatures van hoofd opleiding Product Design en hoofd Bachelor Dans ingevuld.

Scholing en ontwikkeling

In het kader van verdere professionalisering is er een management development programma ontwikkeld voor directeuren. Dit heeft in gezamenlijkheid met het College van Bestuur, de afdeling P&O, een vertegenwoordiging van de directeuren en het GTP plaatsgevonden. Waar mogelijk wordt aansluiting gezocht met het organisatieplan ArtEZ 2016. De uitvoering van het programma start in januari 2013 met de directeuren. Vervolgens zullen de hoofden in het najaar 2013 starten. Verder zijn verkennende gesprekken geweest ten aanzien van de ontwikkeling van een didactisch programma voor (startende) docenten.

Flexibel personeel

Vanuit de wens om actueel en innovatief onderwijs aan te kunnen bieden, wordt het onderwijs vaak verzorgd door docenten met kleine en tijdelijke aanstellingen. Hiermee wordt de noodzakelijke flexibiliteit gecreëerd die het mogelijk maakt snel en adequaat in te spelen op ontwikkelingen binnen het werkveld. Naast docenten die werken met een arbeidsovereenkomst op tijdelijke basis (44,7% van het onderwijspersoneel) zetten de opleidingen vaak gastdocenten in. ArtEZ maakt geen gebruik van zogenaamde min-maxcontracten.

Toekomstparagraaf

De begrotingscijfers voor 2013 zijn in december vastgesteld door het College van Bestuur. In mei is een herziene begroting vastgesteld op basis van gewijzigde inzichten en prioriteiten:

	€	€
Baten		
Rijksbijdrage	41.725	
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	500	
Collegegelden	5.471	
Baten werk in opdracht van derden	643	
Overige baten	<u>2.877</u>	
Totaal baten		51.216
Lasten		
Personele lasten	35.246	
Afschrijvingen	3.109	
Huisvestingslasten	5.002	
Overige lasten	<u>7.160</u>	
Totaal lasten		50.518
Saldo baten en lasten		<u>698</u>
Financiële baten en lasten		-373
Resultaat		<u>325</u>

Wijzigingen ten opzichte van de eerdere begroting betreffen vooral personele lasten (geen verhoging reiskosten, extra lasten interim bestuur en vertrek voormalig bestuur) en huisvesting. De nieuwe huisvesting voor Fine Art in Arnhem wordt soberder, waardoor de afschrijvingslasten lager zullen uitvallen en rentelasten van een lening voor de aanschaf van een nieuw pand vervallen. De opbrengst van de opheffing van het Waarborgfonds is eveneens verwerkt.

In de toekomst zal ruim 7% van het onderwijsbudget beschikbaar zijn voor prestatieafspraken. Het grootste deel van deze middelen, namelijk 5%, betreft voorwaardelijke financiering. ArtEZ heeft daartoe in 2012 prestatieafspraken met het ministerie gemaakt over onderwijskwaliteit en studiesucces; profilering van het onderwijs; zwaartepuntvorming in het onderzoek en valorisatie. In de komende jaren wordt aan de hand van prestatie-indicatoren gevolgd of ArtEZ zich aan de afspraken houdt. Daarnaast wordt 2% van de middelen selectief toegekend voor profilering. ArtEZ beschouwt het sectorplan als inzet voor deze middelen.

In het voorjaar van 2013 heeft de Raad van Toezicht het College van Bestuur op non-actief gesteld en een interim manager benoemd. Op dit ogenblik (mei 2013) worden gesprekken gevoerd met de voormalige bestuursleden over hun vertrek. Zowel het vertrek als de benoeming van de interim manager brengen extra kosten met zich mee. Deze extra kosten zijn verwerkt in bovenstaande herziene begroting. De rapportage over het eerste kwartaal 2013 toont een positief resultaat ten opzichte van de begroting.

Arnhem, 26 juni 2013

G. Eggink, College van Bestuur *ad interim*

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht ziet er op toe dat het College van Bestuur ArtEZ hogeschool voor de kunsten op een adequate wijze bestuurt. De raad fungeert tevens als kritisch klankbord voor het instellingsbestuur. In 2012 heeft de raad, naast de vier reguliere vergaderingen met het College van Bestuur, in september een overdrachtsvergadering gehad in verband met het aftreden van James van Lidth de Jeude en Janneke Jongewaard en de per december 2011 ontstane vacature in verband met het terugtreden van Wim Boomkamp. De raad is begin 2012 een transparante wervings- en selectieprocedure gestart met het plaatsen van de vacatures in de Volkskrant en NRC. De procedure heeft ruim 80 reacties opgeleverd, waaruit drie nieuwe leden zijn geselecteerd. Daarnaast heeft Saxion een voordracht gedaan voor de invulling van de kwaliteitszetel.

Het College van Bestuur heeft de raad tijdig en juist geïnformeerd over het proces dat heeft geleid tot het voorstel prestatieafspraken, de verbouw van de oude textielfabriek Tetem2 voor de academie Art & Design in Enschede, de overdracht van de opleiding docent Beeldende Kunst en Vormgeving van hogeschool Windesheim naar ArtEZ en het ingezette proces voor verbetering van de flexibiliteit en bestuurbaarheid van de organisatie.

Een delegatie van de Raad van Toezicht heeft in mei en november gesproken met de Hogeschoolraad, het medezeggenschapsorgaan van de hogeschool.

In juni is de jaarrekening 2011 en het jaarverslag 2011 goedgekeurd. In december is de raad akkoord gegaan met de begroting 2013 die met een tekort voorziet, mede door veroorzaakt incidentele extra uitgaven. Wel is de raad van oordeel dat een begroting in beginsel sluitend moet zijn en heeft het College van Bestuur gevraagd om een financieel perspectief voor de komende jaren.

De raad is niet akkoord gegaan met de voorgestelde hypothecaire zekerheden in verband met het opheffen van het Waarborgfonds. In 2011 hadden de hogescholen zich geconformeerd aan het bindingsbesluit dat inhoudt dat alvorens het Waarborgfonds kan worden opgeheven, hogescholen voor 1 januari 2013 de borgstellingen van het fonds afwickelen door leningen af te lossen, dan wel hypothecaire zekerheden te stellen. Het stellen van hypothecaire zekerheden behoeft goedkeuring van de Raad van Toezicht. Het College van Bestuur heeft de Raad te laat geïnformeerd over het stellen van de hypothecaire zekerheden. De raad heeft de gewijzigde hypothecaire zekerheidstellingen eind januari 2013 goedgekeurd.

Evaluatie

In een aparte evaluatiebijeenkomst heeft de raad zijn eigen functioneren geëvalueerd. Uit de evaluatie is naar voren gekomen dat er behoefte bestaat aan bijeenkomsten over inhoudelijke thema's en ontwikkelingen die de hogeschool aangaan. In mei 2012 is daartoe een bijeenkomst georganiseerd waarin het College van Bestuur zijn plannen ten aanzien van de interne organisatieontwikkeling heeft toegelicht.

In november is een tweedaagse bijeenkomst georganiseerd in verband met de nieuwe samenstelling van de raad. Tijdens deze bijeenkomst is besloten dat Gerrit Grotenhuis tot 31 december 2014 voorzitter van de Raad van Toezicht blijft. Tevens is afgesproken om naast de bestaande remuneratiecommissie en auditcommissie, twee klankbordgroepen in te stellen op terrein van strategie en onderwijs. Deze klankbordgroepen hebben een adviserende rol.

Functioneringsgesprekken

Medio 2012 zijn functioneringsgesprekken gevoerd met de voorzitter en het lid van het College van Bestuur. Met het vaststellen van het remuneratiebeleid heeft de Raad van Toezicht een helder kader geformuleerd voor de bezoldiging van de individuele collegeleden. De bezoldiging van de voorzitter en lid van het College van Bestuur blijft binnen de grenzen van de 'Uitwerking bezoldiging bestuurders hogescholen' en de 'Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector'. Ondanks de overwegend positieve functioneringsgesprekken heeft de Raad van Toezicht begin 2013 moeten constateren dat er een onoverbrugbaar verschil van inzicht is ontstaan tussen het College van Bestuur en het management van ArtEZ, met een onwerkbaar situatie als gevolg. In overleg met betrokkenen heeft de raad een oplossing gevonden, die goed is voor de organisatie en die betrokkenen hebben geaccepteerd. In maart 2013 heeft de raad Gerben Eggink, associé van Boer&Croon, aangesteld als interim bestuurder.

Samenstelling

De Raad van Toezicht is zodanig samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar, het College van Bestuur en welk deelbelang dan ook onafhankelijk en kritisch kunnen opereren. Daarmee voldoet de raad aan de uitwerking zoals genoemd in de Branchecode Governance III.2.

Janneke Jongewaard en James van Lidth de Jeude zijn in juli 2012 afgetreden als respectievelijk lid en voorzitter van de Raad van Toezicht. December 2011 trad Wim Boomkamp terug, die namens Saxion een kwaliteitszetel binnen de Raad van Toezicht bezette. Met Albertjan Peters als opvolger

van Wim Boomkamp en Ralph Keuning, directeur van museum De Fundatie, Mieke van den Broek, interim bestuurder en Ruurd Bierman, projectmanager bij de European Broadcasting Union (EBU) bestaat de raad per september 2012 uit zeven leden. Gerrit Grotenhuis is benoemd tot voorzitter van de Raad van Toezicht.

Leden Raad van Toezicht 2012 en relevante nevenfuncties

drs. Willemien van Aalst, lid strategie klankbordgroep

Hoofdfunctie: directeur Nederlands Film Festival

Bestuurslid Kunsten '92 (dagelijks bestuur)

Eerste benoemingstermijn tot 1 september 2015.

mr. Bart Beusmans, lid remuneratiecommissie en auditcommissie

Voorzitter Raad van Commissarissen Unilever Nederland Holding BV

lid Verantwoordingsorgaan AKzoNobel Pensioenfonds, voorzitter bestuur Stichting 100 jaar VNO-NCW

Derde benoemingstermijn tot 31 december 2014.

ir. Ruurd Bierman, lid strategie klankbordgroep

Projectmanager Vision 2020 European Broadcasting Union, (EBU)

Voorzitter TV Committee EBU, Voorzitter bestuur Prix Europa, Secretaris Stichting Co-productiefonds

Binnenlandse Omroep (CoBO), vicevoorzitter bestuur DK Big Band, vicevoorzitter bestuur Stichting Julius Leeft, voorzitter Roots & Routes.

Eerste benoemingstermijn tot 1 september 2016

Mieke van den Broek-Hanskamp, lid remuneratiecommissie per 1 september 2012, lid onderwijs klankbordgroep

Directeur/grotaandeelhouder Broekhan BV

Lid Raad van Commissarissen Woningcorporatie Laris Wonen en Diensten Didam, Vice-voorzitter Raad van Toezicht Het Assink Lyceum, Vice-voorzitter AOC Oost, Voorzitter Participatieraad Gemeente Bronckhorst,

Eerste benoemingstermijn, tot 1 september 2016

ing. Gerrit Grotenhuis MBA, per 1 september 2012 voorzitter, tot 1 september 2012 lid auditcommissie en remuneratiecommissie

Voorzitter statutaire directie Rabobank Enschede-Haaksbergen

Lid Raad van Commissarissen Ondernemend Twente, lid Raad van Toezicht Concordia Kunst & Cultuur,

lid Adviesraad AIESEC Studentenverenigingen, lid Raad van Toezicht Den Waerdenborch (Holten)

Verlengde derde benoemingstermijn i.v.m. continuïteit tot 31 december 2014.

Janneke Jongewaard, lid tot 1 september 2012

Tweede benoemingstermijn tot 1 september 2012.

drs. Ralph Keuning, lid strategie klankbordgroep

directeur Museum De Fundatie

Lid raad van advies Nederlands Symfonie Orkest (Orkest van het Oosten), Entrepreneur in Residence bij de Bussiness School Hogeschool Windesheim., lid raad van advies Zwolle Marketingnevenfuncties

Eerste benoemingstermijn tot 1 september 2016

drs. James van Lidth de Jeude, voorzitter tot 1 september 2012

Voorzitter cultuurfonds Bank Nederlandse Gemeenten, voorzitter Raad van Toezicht Hannema de Steurs stichting, voorzitter

stichting Wereldtijdpad Rijssen/Holten, lid Raad van Advies IJssellandschap,

lid adviesraad Impact (psychosociale hulp bij rampen), lid congrespresidium Partij van de Arbeid

Derde benoemingstermijn tot 1 september 2012.

dr. Albertjan Peters, lid auditcommissie per 1 september 2012, onderwijs klankbordgroep

Eigenaar De Bijvanck Consultancy bv (onderwijs, cultuur, ruimtelijke en regionale ontwikkeling)

Oud-voorzitter Raad van Bestuur Haagse Hogeschool en Saxion Hogeschool

Voorzitter SER-Overijssel, voorzitter Raad van Commissarissen Woningcorporatie Domijn, voorzitter Raad van Toezicht

Expertis onderwijsadvies, voorzitter Stichting Twentse Mattheüs Passion.

Eerste benoemingstermijn tot 1 september 2016

Auditcommissie

De auditcommissie ondersteunt en adviseert de raad over het gevoerde financiële beleid en beheer van ArtEZ. In juni heeft de auditcommissie overleg gevoerd met de accountants en het College van Bestuur over de de jaarrekening 2011. In de daarop volgende vergadering van de Raad van Toezicht is de jaarrekening 2011 en het jaarverslag 2011 goedgekeurd. Begin december heeft de

auditcommissie overleg gevoerd met het College van Bestuur ter voorbereiding op de begroting 2013. De begroting 2013 is medio december in de vergadering van de Raad van Toezicht geaccordeerd.

Remuneratiecommissie

De remuneratiecommissie heeft als taak de arbeidsvoorwaarden en bezoldiging van de bestuurders en benoemingen van College van Bestuur voor te bereiden. De remuneratiecommissie is in 2012 niet bijeen geweest.

Hoofdlijnen remuneratierapport

Het remuneratiebeleid is conform de Uitwerking Bezoldiging Bestuurders opgesteld. ArtEZ is volgens de geldende criteria van de Uitwerking in salarisgroep B ingedeeld. Bij het ontwikkelen van het remuneratiebeleid is tevens rekening gehouden met het voorstel voor de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector (WNT) en de Wet Openbaarmaking uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens (WOPT). ArtEZ kent geen variabele beloning toe. De Raad van Toezicht beoordeelt jaarlijks het functioneren van de leden van het College van Bestuur, onder meer aan de hand van de realisatie van vooraf vastgestelde beleidsdoelen.

Bezoldiging

De bezoldiging bestaat uit 12 maandsalarissen, een vakantie uitkering van 8% en een eindejaarsuitkering (zie ook blz. 44).

Aanvullende beloningscomponenten

Naast de bezoldiging voorziet het remuneratiebeleid in een aantal aanvullende marktconforme beloningscomponenten voor het College van Bestuur:

- Pensioenbijdrage van 100%
- Leaseauto
Indien wordt afgezien van een leaseauto geldt een belastbare onkostenvergoeding van € 7.559. In dat geval worden de met de auto gemaakte binnenlandse dienstreizen niet gedeclareerd.
- Afvloeiingsregeling
ArtEZ beschikt over een afvloeiingsregeling voor het College van Bestuur indien de Raad van Toezicht besluit de arbeidsovereenkomst niet te verlengen ofwel tussentijds te beëindigen (en de beëindiging in juridische zin niet zijn voornaamste reden vindt in aan de persoon toe te rekenen verwijtbare omstandigheden).

Bezoldiging toezichthouders

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen jaarlijks een vergoeding voor hun werkzaamheden conform de vastgestelde regeling bezoldiging toezichthouders ArtEZ. De voorzitter ontvangt een normbedrag, de leden ontvangen een vergoeding afhankelijk van het aantal commissies waaraan men deelneemt (zie ook blz. 44).

JAARREKENING

Balans per 31 december 2012

(na resultaatbestemming)

	2012		2011	
	€	€	€	€
Vaste activa				
Materiële vaste activa	33.271		29.742	
Financiële vaste activa	<u>171</u>		<u>156</u>	
		33.442		29.898
Vlottende activa				
Voorraden	42		37	
Vorderingen	1.227		1.449	
Liquide middelen	<u>6.699</u>		<u>8.661</u>	
		7.968		10.147
		<u>41.409</u>		<u>40.045</u>
Eigen vermogen		19.739		19.771
Voorzieningen		1.326		1.393
Langlopende schulden		9.639		10.107
Kortlopende schulden		10.705		8.774
		<u>41.409</u>		<u>40.045</u>

Staat van baten en lasten over 2012

	2012		Begroting 2012		2011	
	€	€	€	€	€	€
Baten						
Rijksbijdragen	41.659		41.263		41.246	
Overige overheidsbijdragen en - subsidies	454		370		510	
Collegegelden	5.381		5.374		5.192	
Baten werk in opdracht van derden	731		785		769	
Overige baten	<u>1.885</u>		<u>1.709</u>		<u>2.011</u>	
Totaal baten		50.109		49.501		49.728
Lasten						
Personele lasten	34.668		33.875		33.188	
Afschrijvingen	2.426		2.576		2.458	
Huisvestingslasten	5.383		5.503		5.056	
Overige lasten	<u>7.409</u>		<u>7.191</u>		<u>7.198</u>	
Totaal lasten		<u>49.885</u>		<u>49.145</u>		<u>47.900</u>
Saldo baten en lasten		224		356		1.828
Financiële baten en lasten		-256		-322		-290
Resultaat		<u>-32</u>		<u>34</u>		<u>1.538</u>

Kasstroomoverzicht over 2012

	2012		2011	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten		224		1.828
Gecorrigeerd voor:				
Afschrijvingen		2.426		2.458
Mutatie voorzieningen		-66		-263
			2.584	4.023
Veranderingen in Vlottende activa en passiva				
Voorraden		-5		2
Vorderingen		223		-61
Schulden		1.931		-306
			2.149	-365
Ontvangen interest		180		169
Betaalde interest		-437		-458
			-256	-290
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten			4.476	3.369
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiële vaste activa		-5.955		-2.856
Desinvesteringen in materiële vaste activa		0		0
Investerings in deelnemingen		-15		0
Mutaties leningen		0		0
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten			-5.970	-2.856
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Nieuw opgenomen leningen		15		15
Aflossing langlopende schulden		-484		-509
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten			-469	-494
Mutatie liquide middelen			-1.963	19

Toelichting behorende tot de jaarrekening 2012

Algemeen

Alle bedragen x €1.000

Activiteiten

De activiteiten van de instelling bestaan voornamelijk uit dienstverlening op het gebied van onderwijs.

Statutaire naam en vestigingsplaats

De statutaire naam is Stichting ArtEZ en de statutaire vestigingsplaats is Arnhem.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. In deze regeling is vastgelegd dat de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn en met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. Voor zover niet anders vermeld worden activa en passiva opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs (voorheen werd hiervoor de term nominale waarde gebruikt).

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de organisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

De financiële instrumenten omvatten bij ArtEZ debiteuren en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, crediteuren en overige te betalen posten. Financiële instrumenten omvatten tevens in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Deze financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde. Indien instrumenten niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Vorderingen en schulden

Debiteuren, overige vorderingen en geldmiddelen, leningen, overige financieringsverplichtingen, crediteuren en overige te betalen posten worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

Afgeleide financiële instrumenten

ArtEZ heeft een renteswap contract afgesloten ter afdekking van het renterisico op een langlopende euribor-lening met variabele rente en past hiervoor kostprijs hedge accounting toe. Dit houdt in dat, zolang het afgeleide instrument betrekking heeft op afdekking van het specifieke risico van een toekomstige transactie die naar verwachting zal plaatsvinden, er geen herwaardering van dit

instrument plaatsvindt. Zodra de verwachte toekomstige transactie leidt tot verantwoording in de winst-en-verliesrekening, wordt de met het afgeleide instrument samenhangende winst of het met het afgeleide instrument samenhangende verlies eveneens in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Een verlies voor het percentage groter dan de omvang van het afgeleide instrument ten opzichte van de afgedekte positie wordt op basis van kostprijs of lagere marktwaarde direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

ArtEZ documenteert de hedgerelaties in specifieke en generieke hedgedocumentatie en toetst periodiek de effectiviteit van de hedgerelaties door vast te stellen dat geen sprake is van overhedges.

Stelselwijzigingen

In 2012 hebben geen stelselwijzigingen plaatsgevonden

Aanpassingen in presentatie vorig boekjaar

Waar dit voor de vergelijkbaarheid van jaren noodzakelijk is zijn de cijfers van vorig boekjaar aangepast. Aanpassingen worden toegelicht in de tekst. In 2012 zijn geen aanpassingen verwerkt.

Toelichting bij de balans

Materiële vaste activa

De gebouwen en terreinen, inventaris en apparatuur, andere vaste bedrijfsmiddelen, materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de toegepaste lineaire afschrijvingen op basis van de te verwachten economische levensduur.

De volgende afschrijvingstermijnen worden hierbij gehanteerd:

- casco:	afschrijvingstermijn 60 jaar;
- afbouw:	afschrijvingstermijn 30 jaar;
- inbouwpakket:	afschrijvingstermijn 15 jaar;
- technische installaties:	afschrijvingstermijn 15 jaar;
- investeringen in huurpanden:	afschrijvingstermijn 10 jaar, of kortere huurtermijn;
- terreinen en gebouwen in uitvoering	geen afschrijving.
- inventaris en apparatuur (meubilair)	afschrijvingstermijn 10 jaar;
- inventaris en apparatuur (overige)	afschrijvingstermijn 5 jaar.

Er wordt afgeschreven op inventaris en apparatuur als de aanschafprijs hoger is dan € 2.500. Bij lagere bedragen worden de kosten verwerkt in de resultatenrekening. Onderhoudsuitgaven worden alleen geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Bij de bepaling van de nettovermogenswaarde worden de waarderingsgrondslagen van de organisatie gehanteerd. Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Wanneer de organisatie garant staat voor de schulden van de betreffende deelneming wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening wordt primair ten laste van de vorderingen op deze deelneming gevormd en voor het overige onder de voorzieningen ter grootte van het aandeel in de door de deelneming geleden verliezen, dan wel voor de verwachte betalingen door de organisatie ten behoeve van deze deelneming.

De leningen aan niet-geconsolideerde deelnemingen worden opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van noodzakelijk geachte waardeverminderingen.

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Eventuele winsten of verliezen worden verantwoord onder financiële baten en lasten.

Vorraden

Gebruiksgoederen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en bijkomende kosten.

Bij de waardering van de voorraden wordt rekening gehouden met de eventueel op balansdatum opgetreden waardeverminderingen.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, voor zover nodig onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen worden de algemene reserves, de bestemmingsreserves en de bestemmingsfondsen gepresenteerd. De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van het Bestuur. Indien een beperktere bestedingsmogelijkheid door de organisatie is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve. Indien de beperktere bestedingsmogelijkheid door derden is aangebracht, dan wordt dit deel aangemerkt als bestemmingsfonds.

Voorts is binnen het eigen vermogen een onderscheid gemaakt naar publieke en private middelen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Toevoegingen aan voorzieningen vinden plaats ten laste van de staat van baten en lasten. Uitgaven vinden rechtstreeks plaats ten laste van de voorzieningen.

Wachtgeldvoorziening

De wachtgeldvoorziening wordt gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen. De verplichtingen zijn tegen 4% per jaar contant gemaakt.

Jubileumvoorziening

De jubileumvoorziening wordt opgenomen voor verwachte lasten van gratificaties bij 25- en 40-jarig dienstverband, waarbij alle dienstjaren van de werknemers bij een bij het ABP aangesloten werkgever meetellen. De verplichtingen zijn tegen 4% per jaar contant gemaakt, rekening houdend met blijfkansen en loonstijgingen.

Overige voorzieningen

De voorziening in verband met een lening en garantstelling is opgenomen voor verwachte lasten in de nabije toekomst. De voorziening is niet contant gemaakt in verband met de korte termijn.

Langlopende schulden

Schulden met een resterende looptijd van meer dan één jaar worden aangeduid als langlopend. Het aflossingsbedrag van het lopende jaar wordt onder de kortlopende schulden opgenomen. Schulden worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voor de afgesloten renteswap wordt kostprijs-hedge-accounting toegepast.

Kortlopende schulden

Schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar worden aangeduid als kortlopend. Schulden worden niet gesaldeerd met activa. Schulden worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Overlopende passiva betreffen vooruitontvangen bedragen (waaronder geormerkte bijdragen) en nog te betalen bedragen terzake van lasten die aan een verstreken periode zijn toegekend. Van bedragen die voor meerdere jaren beschikbaar zijn gesteld, wordt het nog niet bestede gedeelte op

deze post aangehouden. Vrijval ten gunste van de staat van baten en lasten geschiedt naar rato van de besteding.

Toelichting bij de resultatenrekening

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies uit hoofde van de bekostiging worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten. Indien deze opbrengsten betrekking hebben op een specifiek doel, dan worden deze naar rato van de verrichte werkzaamheden als baten verantwoord.

Collegegelden

De college- en cursusgelden worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, waarbij ervan uitgegaan is dat reguliere onderwijstaken gelijkmatig over het studiejaar zijn gespreid.

Baten werk in opdracht van derden

Opbrengsten uit hoofde van werk in opdracht van derden (contractonderwijs, vooropleidingen, cursussen, werkzaamheden van praktijkbureaus en overige) worden in de staat van baten en lasten als baten opgenomen voor een bedrag gelijk aan de kosten indien zeker is dat deze kosten declarabel zijn. Een positief resultaat wordt verantwoord naar rato van het stadium van gereedheid. Voor een verwacht negatief resultaat wordt een voorziening getroffen.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen

Personeelsbeloningen/pensioenen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Voor de medewerkers van de organisatie is een pensioenregeling getroffen die kwalificeert als een toegezegde pensioenregeling. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij een bedrijfstakpensioenfonds (ABP) en wordt – overeenkomstig de RJ – in de jaarrekening verwerkt als toegezegde bijdrageregeling. Dit betekent dat de over het boekjaar verschuldigde premies als kosten worden verantwoord. De risico's van loonontwikkeling, prijsindexatie en beleggingsrendement op het fondsvermogen zullen mogelijk leiden tot toekomstige aanpassingen in de jaarlijkse bijdragen aan het pensioenfonds. Deze risico's komen niet tot uitdrukking in een in de balans opgenomen voorziening. Informatie over eventuele tekorten en de gevolgen hiervan voor de pensioenpremie's in de toekomstige jaren is niet beschikbaar.

Bijzondere posten

Bijzondere posten zijn baten of lasten die voortvloeien uit gebeurtenissen of transacties die behoren tot het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening, maar die omwille van de vergelijkbaarheid apart toegelicht worden op grond van de aard, omvang of het incidentele karakter van de post

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen

Overig

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

Financiële instrumenten

Algemeen

ArtEZ maakt gebruik van een renteswap. Deze swap wordt afgesloten om de variabele rente op de euribor-lening af te dekken. De contractwaarde van deze swap is een indicatie van de mate waarin van financiële instrumenten gebruik wordt gemaakt en niet van het bedrag van de krediet- of marktrisico's. ArtEZ handelt niet in afgeleide financiële instrumenten. Het treasurystatuut van ArtEZ bevat procedures waaraan voldaan moet worden bij het aangaan van afgeleide financiële instrumenten.

Kredietrisico

De vorderingen uit hoofde van debiteuren betreffen vorderingen op studenten en vorderingen op overige debiteuren. ArtEZ heeft regels en procedures opgesteld waaraan de studenten, deelnemers en cursisten moeten voldoen met betrekking tot betaling van college en cursusgelden. Deze vorderingen zijn over het algemeen beperkt van omvang evenals het kredietrisico op deze vorderingen.

Renterisico en kasstroomrisico

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van opgenomen en uitgegeven leningen. Bij deze leningen is sprake van een vast rentepercentage over de gehele looptijd. De leningen worden aangehouden tot het einde van de looptijd. Met betrekking tot opgenomen leningen heeft één lening een variabele rente. Voor deze lening is het renterisico afgedekt door middel van een renteswap. De overige opgenomen leningen hebben een vast rentepercentage.

Marktwaarderisico

De marktwaarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden benadert de boekwaarde ervan. Het swapcontract heeft een resterende omvang van k€ 5.867 en een negatieve reële waarde van k€ 1.096. De ABNAMRO heeft op grond van de algemene voorwaarden het recht om een margin call uit te oefenen en een bedrag ter hoogte van de negatieve waarde te blokkeren.

Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt weer te geven:

	Gebouwen en terreinen	Inventaris en apparatuur	In uitvoering en vooruit- betalingen	Totaal
	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2012				
Aanschafprijs	38.940	6.183	1.443	46.566
Cumulatieve afschrijvingen	-13.718	-3.106	0	-16.824
Boekwaarde	25.222	3.077	1.443	29.742
Mutaties in de boekwaarde				
Investerings	184	795	4.976	5.955
Desinvesteringen	0	-1.174	0	-1.174
Afschrijving desinvesteringen	0	1.174	0	1.174
Afschrijvingen	-1.424	-1.002	0	-2.426
Saldo	-1.240	-207	4.976	3.529
Stand per 31 december 2012				
Aanschafprijs	39.124	5.804	6.419	51.347
Cumulatieve afschrijvingen	-15.142	-2.934	0	-18.076
Boekwaarde	23.982	2.870	6.419	33.271

Op de terreinen wordt niet afgeschreven. Bij gebouwen varieert de afschrijvingstermijn van 10 jaar (bij verbouwingen in huurpanden) tot 60 jaar (het casco van panden in eigendom). In totaliteit is de boekwaarde van de gebouwen en terreinen gedaald.

De deelpost inventaris en apparatuur is gedaald. ArtEZ houdt het investeringsniveau al een aantal jaren op hetzelfde peil en er is geen sprake van automatische vervanging na afloop van de afschrijvingstermijn. Meubilair wordt in 10 jaar afgeschreven, overige inventaris in 5 jaar. Geheel afgeschreven activa worden gedesinvesteerd. De post In uitvoering en vooruitbetalingen betreft de bouwactiviteiten in Enschede. Op deze post wordt nog niet afgeschreven, dit gebeurt vanaf het moment van ingebruikname in 2013. De nog te betalen integratieheffing bij ingebruikname is opgenomen in de investeringen in deze post. De subsidies van de gemeente Enschede voor de nieuwbouw in Enschede, in totaal k€3.635, zijn in mindering gebracht op het investeringsbedrag. De afschrijvingslast is in 2012 lager dan begroot (k€66 bij gebouwen en k€84 bij inventaris en apparatuur). Dit heeft deels te maken met een iets lager investeringsniveau dan voorzien. Bovendien wordt in de begroting rekening gehouden met een aanschaf gelijk verdeeld over het jaar, terwijl in realiteit het zwaartepunt van de aanschaffen in de tweede helft van het jaar ligt.

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt weer te geven:

	Andere deelnemingen €	Vorderingen op andere deelnemingen €	Totaal €
Stand 1 januari	6	150	156
Mutaties	0	15	15
Stand 31 december	<u>6</u>	<u>165</u>	<u>171</u>

De deelneming betreft 33,3% van de aandelen van Coming Soon BV. De post vorderingen betreft een lening aan Coming Soon BV. In 2012 is een nieuwe lening verstrekt van k€ 15.

ArtEZ bezit 33,3% van de aandelen van Coming Soon. De andere aandeelhouders zijn de stichting Arnheems Ondernemerscentrum (AOC) en het Dutch Fashion & Design Centre (DF&DC). Het College van Bestuur is vertegenwoordigd in de aandeelhoudersvergadering van Coming Soon BV en in het stichtingsbestuur van DF&DC. In totaal heeft ArtEZ iets meer dan 46% van de zeggenschap in handen. Coming Soon is een winkel in de Arnhemse binnenstad waar Nederlands ontwerp wordt verkocht in een educatieve context. Studenten en afgestudeerden kunnen hun werk presenteren tussen het werk van gerenommeerde ontwerpers. De winkel is een broedplaats waar studenten en alumni van ArtEZ de kans krijgen om vaardigheden te leren die nodig zijn om een bedrijf te runnen. Dit past bij het streven van ArtEZ, zoals geformuleerd in het Strategische beleidsplan en in de prestatieafspraken, om het ondernemerschap binnen het onderwijs te stimuleren. De directeur van het Art Business Centre van ArtEZ is daarom ook directeur van Coming Soon BV.

In 2012 heeft ArtEZ k€ 56 van de k€ 3.000 die wordt ingezet voor kwaliteitsverbetering en innovatie besteed aan Coming Soon. De onderneming levert een bijdrage voor het onderwijs aan de studenten van de opleidingen Fashion Design, Product Design en de Fashionmasters. Zij maken bijna 9% uit van de bekostigde studenten. Naar verhouding is de financiële inzet dus gering. In 2013 wordt het zwaartepunt van de collectie enigszins verschoven van mode – een segment dat zwaar te lijden heeft onder de economische crisis – en waar de betaling soms ruim een jaar voor de levering moet plaatsvinden - naar product design dat een veel snellere omlooptijd heeft. Ook zullen meer artikelen op consignatiebasis worden verkocht.

In 2012 is een resultaat behaald van k€ 17 negatief. Het verlies is ten laste van de algemene reserve gebracht, die daarmee uitkomt op k€ 284 negatief. De omzet bedroeg k€ 309 inclusief subsidies. ArtEZ heeft geen meerderheidsbelang, maar feitelijk wel grote zeggenschap over Coming Soon. Desondanks is niet geconsolideerd omdat omzet en balanstotaal van te verwaarlozen betekenis zijn op de jaarrekening van ArtEZ.

Gezien de geringe waarde van de deelneming op de balans en de nadrukkelijke verbondenheid van ArtEZ met Coming Soon is het aandelenkapitaal niet afgewaardeerd. Voor de lening is een voorziening opgenomen, zie blz. 34.

Voorraden

	2012 €	2011 €
Voorraden	<u>42</u>	<u>37</u>

De voorraad bestaat uit de gebruiksmaterialen die aan het eind van het jaar aanwezig waren in de werkplaatsen. De voorraad is gewaardeerd tegen kostprijs. Gezien de snelle doorlooptijd is er geen voorziening voor incourantheid.

Vorderingen

	2012		2011	
	€	€	€	€
Debiteuren		614		285
Andere deelnemingen		14		4
Studenten en cursisten		8		17
Vorderingen op personeel		39		43
Overlopende activa				
Vooruitbetaalde kosten	197		412	
Verstreckte voorschotten	19		21	
Overige	337		670	
		552		1.102
		<u>1.227</u>		<u>1.450</u>

De vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar. Er is geen voorziening dubieuze debiteuren.

In de overlopende activa zijn de vooruitbetaalde bedragen opgenomen (bijvoorbeeld huurtermijnen en abonnementen van 2013 die al in 2012 betaald zijn) en de bedragen die nog ontvangen moeten worden (bijvoorbeeld K€327 subsidie voor Go! die in januari 2013 ontvangen is).

In de overlopende activa is tevens een bedrag opgenomen van k€50 in verband met de vordering op verbonden partij DF&DC. Deze zal in 2013 worden afgelost.

Liquide middelen

	2012	2011
	€	€
Kasmiddelen	11	11
Tegoeden op bankrekeningen	6.647	8.609
Overige	42	41
	<u>6.699</u>	<u>8.661</u>

Liquide middelen worden aangehouden op internet(spaar)rekeningen. Vastzetten op depositorekeningen levert door de lage rentestand geen extra rente meer op. Bij de overige liquide middelen is k€42 opgenomen van de Stichting FARR. Deze stichting beheert een fonds voor studenten van de Academie van Bouwkunst. Het aanhouden van een aparte rekening voor dit bedrag kostte meer dan de renteopbrengst; daarom is het bedrag ondergebracht bij ArtEZ. Het bedrag is verhoogd met 2% rente. Het bedrag wordt beheerd door het stichtingsbestuur van FARR en is dagelijks opeisbaar.

De kasmiddelen en tegoeden op bank- en girorekening staan ter vrije beschikking aan ArtEZ, met uitzondering van k€245 op geblokkeerde rekeningen in verband met het Waarborgfonds (zie blz. 40). De stand per eindejaar is voldoende om ongeveer twee maanden kosten te dekken.

Eigen vermogen

	Stand 1 januari	Resultaat	Stand 31 december
	€	€	€
Algemene reserve	8.927	21	8.948
Huisvestingsreserve	10.844	-121	10.723
Private reserve	0	68	68
	<u>19.771</u>	<u>-32</u>	<u>19.739</u>

Het eigen vermogen is op grond van regels voor de jaarverslaggeving gesplitst in een aantal onderdelen. ArtEZ heeft een publieke bestemmingsreserve voor huisvesting (huur, afschrijving, rente van leningen en groot onderhoud). ArtEZ ontvangt voor deze kosten huisvestingsrijksbijdrage. In het verleden is veel gereserveerd om herhuisvesting op diverse plekken mogelijk te maken. De huisvestingsreserve maakt 54% uit van het eigen vermogen (55% in 2011, 60% in 2010 en 78% in 2009). Als in 2013 de nieuwe huisvesting in Enschede, Arnhem (Fine Art) en Zwolle (in verband met de overname van de docentenopleiding beeldende kunst en vormgeving van Windesheim) in gebruik genomen zijn zal worden bezien welk niveau de huisvestingsreserve zou moeten hebben. Het overschot kan dan gereserveerd worden voor andere bestemmingen, die door middel van een risicoanalyse worden bepaald.

In 2012 is een private reserve afgezonderd van de algemene reserve. Deze is gevormd door, met ingang van het schooljaar 2012/2013 en met toestemming van de Dienst Uitvoering Onderwijs (OCW), het verschil tussen het wettelijk en instellingscollegegeld voor 50% af te zonderen. Deze reserve zal in de komende jaren bijvoorbeeld benut worden om de studenten Fine Art Zwolle die hun opleiding moeten afmaken in Arnhem te compenseren voor deze verhuizing.

De algemene reserve staat ter vrije beschikking van het College van Bestuur.

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen kan als volgt worden weergegeven:

	Wachtgeld- voorziening	Jubileum- voorziening	Overige voorzieningen	Totaal
	€	€	€	€
Stand 1 januari	805	350	238	1.393
Dotaties	404	35	0	439
Onttrekkingen	-408	-35	0	-443
Vrijval	-62	0	0	-62
Stand 31 december	<u>738</u>	<u>350</u>	<u>238</u>	<u>1.326</u>
Kortlopend deel < 1 jaar	356	50	0	406
Langlopend deel > 1 jaar	382	300	238	920

Wachtgeldvoorziening

Deze voorziening betreft drie verschillende subgroepen: een reguliere wachtgeldvoorziening, een reorganisatievoorziening en een kleine collectieve voorziening. Onttrekkingen aan deze voorziening vinden plaats op basis van facturen van de uitkeringsinstanties. De stand van de voorziening daalt al een aantal jaren. Het reguliere deel moest wel worden vergroot. Het aantal personen dat een beroep doet op een uitkering neemt toe, door de kortlopende contracten, omdat mensen zich beter bewust zijn van hun rechten en waarschijnlijk ook doordat in verband met de crisis minder snel ander werk gevonden wordt.

De reorganisatievoorziening is in het verleden gevormd toen voor een groot aantal medewerkers een regeling is getroffen voor vervroegd pensioen. Mede in het licht van maatschappelijke ontwikkelingen op dit terrein worden dergelijke collectieve regelingen voor vervroegde uittreding niet meer aangeboden. Hierdoor neemt het aantal personen waarop deze voorziening betrekking heeft steeds verder af. Ontslagen in dit kader die leiden tot afspraken op wettelijk, bovenwettelijk en/of nawettelijke uitkeringen worden centraal getoetst en geaccordeerd door het CvB.

Voor werknemers die voor 30 juni 1996 zijn ontslagen ontvangt ArtEZ facturen op basis van collectiviteit binnen het HBO, voor werknemers waarvan het dienstverband is beëindigd na 30 juni 1996 op individuele grondslag. In totaal heeft ArtEZ in 2012 k€ 408 betaald voor werknemers die niet meer in dienst zijn (in 2011 k€ 599).

De eindstand van de voorziening is bepaald op basis van prognoses van UWV, Loyalis en ABP. Deze prognoses laten op individueel niveau zien welke uitkeringen voormalige werknemers zullen ontvangen en wat de kosten voor ArtEZ zullen zijn. Uitkeringen zijn in het algemeen afhankelijk van inkomsten die voormalige werknemers elders verwerven, waardoor er altijd sprake is van onzekerheid. De dotatie en vrijval zijn terug te vinden bij de personele lasten. De wachtgeldvoorziening geldt voor 22 (2011: 18, 2010: 15) personen, de reorganisatievoorziening voor 4 (2011: 12, 2010: 18). In de collectieve voorziening voor het hele HBO is één (was 2) voormalige medewerker van ArtEZ opgenomen.

De dotatie was hoger dan begroot. In de begroting hield ArtEZ rekening met een dotatie ter hoogte van 0,5% van de rijksbijdrage. Dit percentage lijkt aan de lage kant. Voor de begroting van 2014 zal het percentage daarom verhoogd worden.

In het sectorplan kunstonderwijs zijn afspraken vastgelegd om de instroom bij Autonome beeldende kunsten en bij Muziek terug te brengen. Dit brengt met zich mee dat ook het aantal docenten verminderd zal moeten worden. In de komende jaren zal daarom de voorziening in verband met vertrekregelingen mogelijk weer stijgen.

Jubileumvoorziening

De jubileumvoorziening maakt de verplichting van toekomstige jubileumuitkeringen (bij 25- en 40-jarig dienstverband) zichtbaar. Er is rekening gehouden met een jaarlijkse vertrek kans van 5%. Het bedrag is contant gemaakt tegen 4%. Voor de berekening is niet de datum van indiensttreding bij ArtEZ van belang, maar de datum waarop voor het eerst pensioen werd opgebouwd bij het ABP. Deze informatie moeten werknemers zelf aanleveren. Ook wordt er van uit gegaan dat de pensioenopbouw vanaf de eerste aanstelling permanent doorloopt, terwijl er sprake kan zijn van onderbrekingen. Dit betekent dat de voorziening alleen een indicatie geeft. Op basis van het rekenmodel kon de stand van de voorziening gelijk blijven.

Overige voorzieningen

ArtEZ heeft in 2009 aan Coming Soon een lening verstrekt van k€ 150, met een looptijd van 4 jaar. De aflossing is opgeschort. Voorzichtigheidshalve heeft ArtEZ een voorziening opgenomen voor het geval de lening niet terugbetaald zal kunnen worden. ArtEZ heeft zich naast de eigen lening ook garant gesteld voor 50% van een lening van k€ 175 die Coming Soon heeft afgesloten bij het Arnhems Ondernemerscentrum. Voor deze garantstelling is eveneens een voorziening opgenomen. De voorziening is niet aangepast in 2012.

Langlopende schulden

	Krediet- instellingen €	OCW €	Overig €	Totaal €
Stand 1 januari	8.956	772	379	10.107
Aangegane leningen	0	0	0	0
Aflossingen	-484	0	0	-484
Overige mutaties	0	0	15	15
Stand 31 december	<u>8.472</u>	<u>772</u>	<u>394</u>	<u>9.639</u>
Rentevoet	4,71%	0,00%	2,00%	

Kredietinstellingen

De post langlopende schulden aan kredietinstellingen bestaat uit de volgende leningen.

Lening nummer 40.0081882 k€ 2.207

Een geldlening ten behoeve van de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nationale Investeringsbank en ten laste van ArtEZ hogeschool voor de kunsten (voorheen: Hogeschool voor de kunsten Arnhem), in hoofdsom oorspronkelijk groot k€ 4.805. De rente bedraagt 4,71% per jaar. De renteherzieningstermijn is 10 jaar en loopt af in december 2013. Rente en aflossing worden voor 50% berekend volgens de lineaire methode en voor de overige 50% volgens de annuïteitenmethode. De bedragen worden maandelijks betaald. De laatste termijn wordt in december 2023 voldaan.

Als zekerheden gelden:

- Een borgstelling in hoofdsom maximaal groot k€ 4.805 door het Waarborgfonds HBO.
- Een eerste pandrecht van alle rechten en vorderingen uit hoofde van een door de staat Nederlanden verleende beschikking in verband met de jaarlijks tot 2024 te ontvangen vergoedingen ingevolge het bekostigingbesluit WHW in verband met de overname van het economisch claimrecht.

De aflossing in 2013 bedraagt k€ 155 en is opgenomen onder de kortlopende schulden.

Lening nummer 40.0082007 k€ 730

Een geldlening ten behoeve van de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nationale Investeringsbank en ten laste van ArtEZ hogeschool voor de kunsten (voorheen: Hogeschool Constantijn Huygens te Zwolle/Kampen), in hoofdsom oorspronkelijk groot k€ 1.588. De rente bedraagt 4,71% per jaar. De renteherzieningstermijn is 10 jaar en loopt af in december 2013. Rente en aflossing worden voor 50% berekend volgens de lineaire methode en voor de overige 50% volgende annuïteitenmethode. De bedragen worden maandelijks betaald. De laatste termijn wordt in december 2023 voldaan.

Als zekerheden gelden:

- Een borgstelling in hoofdsom maximaal groot k€ 1.588 door het Waarborgfonds HBO.
- Een eerste pandrecht van alle rechten en vorderingen uit hoofde van een door de staat Nederlanden verleende beschikking in verband met de jaarlijks tot 2024 te ontvangen vergoedingen ingevolge het bekostigingbesluit WHW in verband met de overname van het economisch claimrecht.

De aflossing in 2013 bedraagt k€ 51 en is opgenomen onder de kortlopende schulden.

Lening nummer 40.0081857 k€ 152

Een geldlening ten behoeve van de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nationale Investeringsbank en ten laste van ArtEZ hogeschool voor de kunsten (voorheen: Hogeschool Constantijn Huygens te Zwolle/Kampen), in hoofdsom oorspronkelijk groot k€330. De rente bedraagt 4,71% per jaar. De renteherzieningstermijn is 10 jaar en loopt af in december 2013. De looptijd is 30 jaar. Rente en aflossing worden berekend volgens de lineaire methode. De bedragen worden maandelijks betaald. De laatste termijn wordt in december 2023 voldaan.

Als zekerheden gelden:

- Een borgstelling in hoofdsom maximaal groot k€ 330 door het Waarborgfonds HBO.
- Een eerste pandrecht van alle rechten en vorderingen uit hoofde van een door de staat Nederlanden verleende beschikking in verband met de jaarlijks tot 2024 te ontvangen vergoedingen ingevolge het bekostigingsbesluit WHW in verband met de overname van het economisch claimrecht.

De aflossing in 2013 bedraagt k€ 11 en is opgenomen onder de kortlopende schulden.

Lening nummer 42.20.07.226 k€ 5.867

Een geldlening ten behoeve van de ABN AMRO en ten laste van ArtEZ hogeschool voor de kunsten, in hoofdsom oorspronkelijk k€8.000. Het betreft een roll-over lening met een looptijd van 30 jaar en variabele rente. De laatste termijn wordt in september 2034 voldaan. In 2009 is een nieuwe renteswap afgesloten omdat ArtEZ niet wil speculeren met publieke middelen. De effectieve rente werd vastgezet op 3,98% + 0,5% opslag. De kosten van de renteswap bedroegen in 2012 k€ 195; de verkoopwaarde van de renteswap per eindejaar bedroeg k€ 1.096 negatief. Dit bedrag is niet vrij opeisbaar door de bank. Als zekerheid geldt een borgstelling in hoofdsom maximaal groot k€8.000 door het Waarborgfonds HBO.

De aflossing in 2013 bedraagt k€267 en is opgenomen onder de kortlopende schulden.

Waarborgfonds

In de loop van 2013 zal het Waarborgfonds HBO worden opgeheven en het vermogen naar rato van de inleg van de hogescholen worden verdeeld. In verband met deze opheffing heeft ArtEZ de leningen bij de BNG en de ABNAMRO begin 2013 overgesloten op basis van hypothecaire zekerheden. De panden in eigendom aan Onderlangs in Arnhem en Aan de Stadsmuur in Zwolle zijn bezwaard met hypotheek. De rente bij de BNG bedraagt vanaf dat moment 4.91%, renteherziening is mogelijk in december 2013. De rente bij de ABNAMRO bedraagt 4.95%, renteherziening is mogelijk in 2019.

OCW

Het ministerie van OCW heeft in 1998 ter compensatie van de invoering van de gespreide betaling van het collegegeld een liquiditeitsbijdrage verstrekt van k€ 772. Dit bedrag is verantwoord als een langlopende schuld aan het ministerie van OCW.

Overig

De overige langlopende schuld betreft een mogelijke verplichting aan Saxion Hogescholen met betrekking tot het conservatorium Enschede, dat gehuisvest is in een deel van het Muziekcentrum. De ruimte wordt gehuurd van de gemeente. De huurprijs is gekoppeld aan een lening die de gemeente heeft afgesloten voor de bouw van het Muziekcentrum; wanneer in 2023 de lening is afgelost daalt ook de huurprijs die de gemeente in rekening brengt. Bij de overdracht van het conservatorium Enschede van Saxion naar ArtEZ heeft Saxion k€520 geïnvesteerd om de jaarlijkse huur te verlagen en enkele zeer specifieke onderhoudskosten betaald. Het totaalbedrag (k€ 630) moet aan Saxion worden betaald als, en voor zover, de huurprijs in de toekomst daalt. Er is daarom een balanspost opgenomen ter hoogte van het te betalen bedrag, contant gemaakt tegen 4%. Hoewel er dus geen sprake is van een lening in letterlijke zin is de schuld hier opgenomen bij overige leningen. De jaarlijkse ophoging is zichtbaar bij de overige mutaties. ArtEZ betaalt jaarlijks 2% rente over de hoofdsom. Ten opzichte van de contante waarde bedraagt de rente 3,3%.

Kortlopende schulden

	2012		2011	
	€	€	€	€
Kredietinstellingen		484		509
Crediteuren		2.528		1.726
Belastingen en premies:				
Loonheffing	957		910	
Omzetbelasting	-548		9	
Premies sociale verzekeringen	<u>334</u>		<u>286</u>	
		743		1.204
Schulden inzake pensioenen		485		427
Overige kortlopende schulden:				
Vooruitontvangen college- en cursusgeld	2.217		2.104	
Vooruitontvangen geoormerkte subsidies OCW	101		122	
Vakantiegeld en -dagen	1.540		1.484	
Rente	80		82	
Overige	<u>2.528</u>		<u>1.115</u>	
		6.466		4.908
		<u>10.705</u>		<u>8.774</u>

De kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan een jaar.

De post crediteuren is gestegen. In verband met de bouwactiviteiten in Enschede was het aantal nog te betalen facturen hoger dan gebruikelijk. Van de bouwfacturen mag de btw in vooraftrek genomen worden, vandaar de eenmalige vordering bij de omzetbelasting.

Vakantiegeld en –dagen is hoger doordat het aantal fte per eindejaar is toegenomen (444 fte, was 431) en het aantal openstaande uren is toegenomen bij het ondersteunend personeel. Bij onderwijsgevend personeel wordt de jaartaak berekend op basis van het aantal te werken uren zodat hier in veel mindere mate een overschot aan uren kan ontstaan.

In de post “overige” is het bedrag opgenomen dat bij ingebruikname van het nieuwe pand in Enschede afgedragen moet worden in verband met de integratieheffing. Per 31 december 2012 bedroeg dit k€ 1.582 (2011: € 308). In de aangifte van het eerste kwartaal 2013 is de integratieheffing verwerkt en betaald.

De resterende posten vertonen geen grote afwijking ten opzichte van de bedragen van voorgaand jaar.

Specificatie geormerkte subsidies

De vooruitontvangen geormerkte subsidies van OCW betreft het saldo op 31 december van onderstaande subsidies. Alle subsidies hebben een verrekeningsclausule.

Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Jaar	Kenmerk	Bedrag van toewijzing €	Saldo 1 januari €	Ontvangen t/m verslagjaar €	Lasten in verslagjaar €	Totale kosten €	Te verrekenen ultimo verslagjaar €
Regeling Lerarenbeurs	2011	394956-1	6	4	6	4	6	0
Subsidie-regeling tweede graden	2012	BEK/BPR-2011/45984M	32	0	32	32	32	0
			38	4	38	36	38	0

Doorlopend tot in volgend verslagjaar

Omschrijving	Jaar	Kenmerk	Bedrag van toewijzing	Saldo 1 januari	Ontvangen t/m verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Totale kosten 31 december	Saldo nog te besteden ultimo verslagjaar
Sirius programma	2010	OND/ODB-09/142777M	556	118	429	120	335	95
Regeling Lerarenbeurs	2012	0/104/21666	6	0	6	2	2	4
Regeling Lerarenbeurs	2012	2/095/27562	4	0	4	2	2	2
			566	118	439	123	339	101

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

	€	termijn
Huurverplichtingen		
Gemeente Zwolle inzake Rhijnvis Feithlaan	950	33 jaar
Gemeente Enschede inzake Essengaarde	221	10 jaar
Schipperbosch BV inzake Kortestraat Arnhem	125	7 jaar
Codum BV inzake Hoofdkwartier Arnhem	109	1 jaar
Muziekcentrum Enschede inzake Essengaarde	73	1 jaar
Gemeente Arnhem inzake Agnietenplaats	15	1 jaar
Gemeente Enschede inzake Tweekelerweg	15	1 jaar
Poppodium Atak inzake oefenruimtes Enschede	12	
Beekdal Lyceum inzake vooropleiding dans Arnhem	10	
Thomascollege inzake vooropleiding dans Venlo	10	
	<u>1.540</u>	

	€	termijn
Leaseverplichtingen		
Océ/Canon	109	3 jaar
Nobel	4	eindigt in 2013
Totaal multifunctionals	<u>113</u>	
BMW	13	2 jaar
Totale leaseverplichtingen	<u>126</u>	

Het leasecontract bij BMW betreft een auto voor de voorzitten van het College van Bestuur. Het contract is per 1 maart 2012 afgesloten voor 36 maanden. In verband met het vertrek van de voorzitter wordt in 2013 gezien of afkoop van resterende termijnen van het leasecontract mogelijk is.

Alle bedragen gelden voor het kalenderjaar 2013.

Bankgaranties

Door de ING bank is een bedrag geblokkeerd van k€ 52 t.b.v. het Waarborgfonds
Door de ABN AMRO is een bedrag geblokkeerd van k€ 160 t.b.v. het Waarborgfonds
Door de BNG is een bedrag geblokkeerd van k€ 33 t.b.v. het Waarborgfonds
Na opheffing van het Waarborgfonds vallen de geblokkeerde bedragen vrij.

Positieve/negatieve hypotheekverklaring

Ingevolge van de standaardovereenkomst van borgtocht artikel 7 heeft ArtEZ hogeschool voor de kunsten zich verbonden niet zonder schriftelijke toestemming van de Stichting Waarborgfonds HBO de aan de hogeschool toebehorende registergoederen te vervreemden of met enig recht te bezwaren. Voorts dient de hogeschool, indien zij haar verplichtingen uit de geborgde overeenkomsten niet kan nakomen een recht van hypotheek aan de Stichting Waarborgfonds HBO te verstrekken tot zekerheid van het regresrecht van de Stichting Waarborgfonds HBO. Ook deze verplichting vervalt na opheffing van het Waarborgfonds.

Opheffing Waarborgfonds

Na opheffing van het Waarborgfonds ontvangt ArtEZ naar rato van haar inleg in 1993 een deel van het vermogen. De verwachte opbrengst is k€ 983. In verband met de naderende opheffing zijn de panden aan Onderlangs en Oude Kraan te Arnhem en Aan de Stadsmuur te Zwolle in 2013 bezwaard met hypotheek.

Rijksbijdragen

	2012		Begroting 2012		2011	
	€	€	€	€	€	€
Rijksbijdrage sector HBO OCW	41.441		41.063		41.016	
Geormerkte OCW-subsidies	159		141		144	
Niet geormerkte OCW-subsidies	<u>59</u>		<u>59</u>		<u>86</u>	
	<u>41.659</u>		<u>41.263</u>		<u>41.246</u>	

Overige overheidsbijdragen en subsidies

	2012		Begroting 2012		2011	
	€	€	€	€	€	€
Gemeentelijke bijdragen en subsidies	374		320		457	
Overige overheidsbijdragen	<u>80</u>		<u>50</u>		<u>53</u>	
	<u>454</u>		<u>370</u>		<u>510</u>	

In 2012 is de rijksbijdrage 0,9% verhoogd in verband met prijscompensatie voor de loonontwikkeling. Hiermee was geen rekening gehouden in de begroting. Ook de andere posten zijn voorzichtig begroot en vallen hoger uit dan begroot.

De subsidies kunnen als volgt uitgesplitst worden:

OCW geormerkt: Siriusgelden voor Honours Programme	120
OCW geormerkt: Regeling 2e graden	32
OCW geormerkt: Regeling Lerarenbeurs	<u>7</u>
Totaal geormerkt	<u>159</u>
OCW niet-geormerkt: stagegelden	59
Gemeentelijke huisvestingssubsidie Zwolle	259
Gemeentelijke loonkostensubsidies	91
Provinciale subsidie voor het project Talentontwikkeling YouXL	53
Provinciale subsidies voor kleine projecten	28
Gemeentelijke subsidies voor kleine projecten in Arnhem, Enschede en Zwolle	<u>23</u>
Totaal	<u>454</u>

De subsidies van de gemeente Enschede voor de nieuwe huisvesting in Enschede zijn niet verwerkt als bate, maar in mindering gebracht op de investeringslasten, zie bij materiële vaste active op blz. 31.

Collegegelden

	2012 €	Begroting 2012 €	2011 €
Collegegelden	5.381	5.374	5.192

Het aantal studenten daalt ongeveer 3%. Desondanks zijn de collegegeldopbrengsten 3,6% hoger dan in 2011. De stijging van het wettelijk collegegeld bedraagt 3,4% en er zijn minder studenten die op basis van een inschrijving elders vrijstelling van betaling krijgen. Ook wordt het collegegeld voor deeltijdstudenten bij de faculteit Beeldende kunst en vormgeving in een aantal stappen gelijk getrokken aan het wettelijk collegegeld, waardoor dit tarief harder stijgt dan het wettelijk collegegeld.

Baten werk in opdrachten van derden

	2012 €		Begroting 2012 €		2011 €	
Contractonderwijs, vooropleidingen en overige cursussen	568		557		586	
Overige baten in opdracht van derden	163		229		183	
		<u>731</u>		<u>785</u>		<u>769</u>

ArtEZ biedt naast regulier, bekostigd onderwijs ook cursussen en contractonderwijs aan. Inhoudelijk liggen deze activiteiten in lijn met het door ArtEZ verzorgde bekostigde onderwijs. De cursussen zijn in meerderheid gericht op scholieren die op deze manier kennis kunnen maken met het kunstonderwijs. De oriëntatiecursussen en vooropleidingen van Beeldend, Muziek en Dans bevorderen de toegankelijkheid van het onderwijs van ArtEZ. De Academie van Bouwkunst verzorgt het voorbereidend jaar voor bouwkundestudenten van HAN en Saxion. Ieder jaar wordt een taal cursus gegeven voor nieuw ingeschreven buitenlandse studenten van alle faculteiten. Naast de voorbereidende cursussen zijn er ook activiteiten op bachelorniveau. Individuen kunnen bijvoorbeeld een aantal modules van het onderwijs volgen in de vorm van contractonderwijs. Sommige minoren kunnen gevolgd worden door studenten van andere hogescholen. Als laatste kent ArtEZ meerdere cursussen voor afgestudeerden. De cursus danstherapie is een driejarige verdiepingscursus voor mensen die al een opleiding in de gezondheidszorg of muziek en dans voltooid hebben. Het Expertisecentrum verzorgde met subsidie van Kunstenaars & Co de cursus Beroepskunstenaars in de klas. Deze eenjarige cursus schoolt professionele kunstenaars bij in didactische vaardigheden en het ontwikkelen van projecten voor het basisonderwijs.

ArtEZ verzorgt geen maatwerktrajecten voor bedrijven of commerciële organisaties en besteedt geen onderwijs uit aan private organisaties.

De vooropleidingen van Muziek en Dans worden deels uit de rijksbijdrage bekostigd omdat ze bijdragen aan de toegankelijkheid en kwaliteit van het onderwijs. Hetzelfde geldt voor de taal cursus

voor buitenlandse studenten. In de tariefstelling van de overige cursussen en het contractonderwijs wordt gestreefd naar een kostendekkend tarief.

Overige baten in opdracht van derden betreffen voornamelijk inkomsten van praktijkbureaus. Deze inkomsten waren beduidend lager dan begroot.

Overige baten

	2012		Begroting 2012		2011	
	€	€	€	€	€	€
Verhuur	64		42		81	
Detachering personeel	89		65		50	
Subsidies	600		366		655	
Overige	<u>1.131</u>		<u>1.236</u>		<u>1.226</u>	
		<u>1.885</u>		<u>1.709</u>		<u>2.011</u>

De overige baten worden voorzichtig begroot waardoor de realisatie vaak positief afwijkt. Dat geldt ook in 2012. De grootste positieve afwijking is zichtbaar bij de subsidies. Er waren geen, of minder subsidies begroot voor een internationaal project van Dans, projecten van het Expertisecentrum kunsteducatie en Knit craft bij de modeopleiding.

Bij de post overige zijn bijvoorbeeld de betalingen van studenten voor excursies, materialen en bijzondere activiteiten opgenomen.

Personeelslasten

	2012		Begroting 2012		2011	
	€	€	€	€	€	€
Brutolonen en salarissen	24.606		24.398		24.351	
Sociale lasten	2.637		2.600		2.518	
Pensioenpremies	<u>3.579</u>		<u>3.500</u>		<u>3.204</u>	
Lonen en salarissen		30.822		30.498		30.074
Dotatie personele voorzieningen	404		221		475	
Vrijval personele voorzieningen	-62		-50		-95	
Personeel niet in loondienst	2.686		2.469		2.175	
Overige	<u>985</u>		<u>781</u>		<u>755</u>	
Overige personele lasten		4.013		3.421		3.310
Af: uitkeringen		-166		-45		-196
		<u>34.668</u>		<u>33.874</u>		<u>33.188</u>

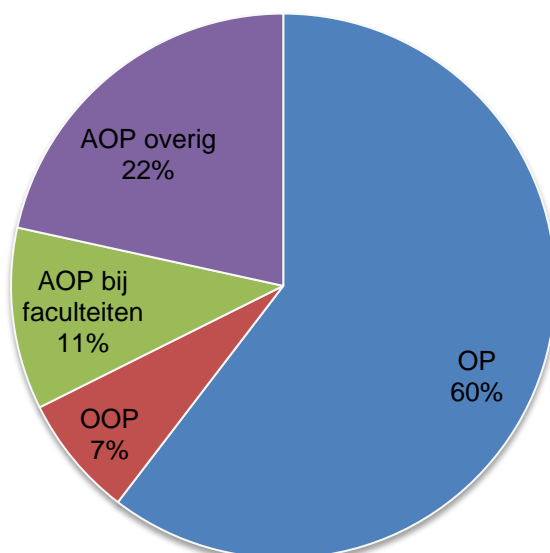
De personele lasten zijn hoger dan begroot. In deze post is de eenmalige uitkering verwerkt die in december 2012 is vastgelegd in de CAO en niet was begroot. De kosten daarvan bedroegen k€ 236. Ook was de formatie groter dan gedacht (450 fte in plaats van 445, dit is inclusief docenten op factuurbasis) bijvoorbeeld in verband met grote (subsidie)projecten. De dotatie aan de personele voorzieningen was hoger dan begroot, zoals al bij de voorzieningen is gemeld. De post personeel niet in loondienst is k€221 hoger dan begroot. Deels betreft dit ziektevervanging, onder andere in verband met zwangerschappen. Vervanging via een uitzend- of detacheringbureau brengt relatief hoge kosten met zich mee, maar er bestaat geen risico op wachtgeldverplichting. Bij de post overige zijn de reiskosten van personeel en de scholingskosten verwerkt. De overschrijding zit bij de reiskosten. Een deel van deze reiskosten was begroot bij de materiële lasten, zoals in voorgaande jaren gebruikelijk was. Ook als dit wordt meegewogen is meer aan reiskosten uitgegeven dan begroot. Er wordt meer gereisd tussen locaties dan voorheen. De post uitkeringen compenseert de hogere kosten in verband met ziektevervanging.

Vergeleken met 2011 zijn de lonen en salarissen 2,5% gestegen, door een stijging in het aantal dienstverbanden, de eenmalige uitkering, een navenante stijging van de sociale lasten en een sterke stijging van de pensioenpremies (11,7%). Aangezien de werkgever tweederde deel van de pensioenpremies betaalt en de loonkosten tweederde deel van de kosten uitmaken, heeft iedere verhoging op dit vlak een groot effect. De totale personele lasten stegen 4,5%. Per student steeg de personele last tot k€ 12 (was k€ 11).

Per eindejaar waren 934 personen in dienst (was 914), met een totale omvang van 444 fte (was 431).

De personele lasten hebben voor 60% betrekking op docenten (met of zonder dienstverband). 7% van de kosten is voor onderwijs ondersteunend personeel en 11% voor administratief ondersteunend personeel bij de faculteiten (bijvoorbeeld directie, secretariaten en projectmedewerkers) en 22% voor administratief ondersteunend personeel bij de ondersteunende diensten, waaronder bijvoorbeeld ook de mediatheken, studium generale en het Art Business Centre vallen. Deze verdeling is vrijwel gelijk aan die van 2011.

In beeld ziet dat er als volgt uit:

Bezoldiging van bestuurders en toezichhouders

In de post personele lasten zijn de volgende kosten verwerkt voor de bezoldiging van leden van het College van Bestuur (inclusief werkgeverslasten):

naam	Begroting		
	2012 €	2012 €	2011 €
D. Kuilman, voorzitter	185	183	183
G. Strijker, lid	147	141	141
Totaal	332	324	324

De voorzitter maakt gebruik van een lease-auto. De kosten daarvan bedragen k€21. Deze kosten zijn eveneens opgenomen in bovenstaande tabel.

In onderstaand overzicht is de bezoldiging van het College van Bestuur en de beloning van de leden van de Raad van Toezicht weergegeven volgens de normen van de nieuwe Wet Normering Topinkomens:

	fte	Salaris €	Bijstelling privé-gebruik lease-auto €	Belaste onkosten- vergoeding €	Pensioen- premie werkgever €	Totaal €
College van Bestuur						
D. Kuilman, voorzitter	1	125	9	0	32	166
G. Strijker, lid	1	113	0	0	26	139
Totaal		238	9	0	58	305

	Rol	Commissies	Honorering €
Raad van Toezicht			
J. van Lidt de Jeude	voorzitter		3 tot 1 juli
W. van Aalst	lid		3
B.C.M.I. Beusmans	lid	2	5
G. Grotenhuis	lid/voorzitter	2/0	6 voorzitter vanaf 1 juli
J. Jongewaard	lid		2
R. Bierman	lid		2 vanaf 1 juli
H. van den Broek-Hanskamp	lid		2 vanaf 1 juli
R.H. Keuning	lid		2 vanaf 1 juli
A. Peters	lid	1	2 vanaf 1 juli
			<u>26</u>

ArtEZ kent geen beloningen die de norm van de Wet openbaarmaking uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens (WOPT) overschrijden. Ook crisisheffing is niet aan de orde. De aanstelling van beide collegeleden wordt in 2013 beëindigd.

De leden van het College van Bestuur hebben de volgende bedragen gedeclareerd:

Naam	Repre- sentatie €	Reis- en verblijfs- kosten €	Overige kosten €	Totaal €
D. Kuilman, voorzitter	0	3	0	3
G. Strijker, lid	0	1	0	1
Totaal	<u>0</u>	<u>4</u>	<u>0</u>	<u>4</u>

De declaraties zijn conform de interne richtlijnen.

Huisvestingslasten

	2012		Begroting 2012		2011	
	€	€	€	€	€	€
Huur	2.066		2.091		1.871	
Onderhoud en exploitatie	1.104		1.197		1.191	
Energie en water	957		978		848	
Schoonmaakkosten	940		846		854	
Heffingen	232		297		210	
Verzekeringen	<u>84</u>		<u>94</u>		<u>82</u>	
		<u>5.383</u>		<u>5.503</u>		<u>5.056</u>

De totale huisvestingslasten zijn lager dan begroot. Dit geldt voor alle deelposten met uitzondering van de schoonmaakkosten. Het begrote basiscontract moest in verband met vraag uit de organisatie aangevuld worden met extra werkzaamheden. Bovendien zijn de lonen in de sector gestegen in verband met een nieuwe CAO, waardoor de prijzen stegen.

Ten opzichte van vorig jaar stegen de kosten met 6,5%. Huren, Energie en water en de schoonmaakkosten stegen zelfs met ruim 10%. De huurlasten waren vorig jaar eenmalig laag voor de ruimte in het Hoofdkwartier. De energieprijzen zijn gestegen en ook hier speelt het effect van de uitbreiding van de schoonmaakwerkzaamheden.

Overige lasten

	2012		Begroting 2012		2011	
	€	€	€	€	€	€
Administratie- en beheerskosten	4.732		4.403		4.639	
Inventaris, apparatuur en leermiddelen	2.365		2.308		2.344	
Overige	<u>311</u>		<u>480</u>		<u>215</u>	
		<u>7.409</u>		<u>7.192</u>		<u>7.198</u>

De kosten van inventaris, apparatuur en leermiddelen zijn hoger dan begroot. Het huren van faciliteiten voor bijeenkomsten was k€73 duurder dan begroot.

De post overige betreft de reiskosten van derden en facturen van reisbureaus voor groepsvervoer. Alle reiskosten van personeel zijn opgenomen bij de personele lasten. In de begroting is dit onderscheid niet goed gemaakt, wat onderschrijding op deze plek en overschrijding bij de personele lasten veroorzaakt.

De post Administratie en beheer is als volgt uit te splitsen:

	2012		Begroting 2012		verschil	
	€	€	€	€	€	€
Diensten van derden	2.458		1.844		614	
ICT-middelen	411		491		-80	
Kantoorkosten	382		606		-224	
Eten, drinken en verblijfskosten	367		215		152	
Publiciteit en (personeels)werving	265		450		-185	
Scheningen en beurzen	179		215		-36	
Contributies	168		180		-12	
Accountantskosten	136		51		85	
Overig	366		351		15	
		<u>4.732</u>		<u>4.403</u>		<u>329</u>

Binnen de post Administratie en beheer zijn het vooral de diensten van derden die uit de pas lopen – net als voorgaande jaren. In totaal is daar een overschrijding zichtbaar van k€614; bijvoorbeeld doordat het College van bestuur derden advieswerk liet verrichten voor interdisciplinariteit en de verhuizing van Fine Art Zwolle naar Arnhem (k€105). Een externe projectleider ontving voor de begeleiding van het Sacreproject k€81. Bij sommige subsidieprojecten zijn extra mensen ingehuurd, bijvoorbeeld bij het Expertisecentrum kunsteducatie, Muziek en Dans (k€204). Bij de eerste twee werden de extra kosten gedekt door de subsidie, bij Dans niet. Ook bij de lectoraten werden meer derden ingehuurd dan voorzien (k€68). De faculteit Beeldend besteedde veel activiteiten uit, bijvoorbeeld de introductie, begeleiding Collectie Arnhem en de open dag (k€117). De overschrijdingen worden gecompenseerd doordat aan een aantal posten ook minder is uitgegeven dan begroot, bijvoorbeeld kantoorkosten en publiciteit en werving. Bij de laatste post is een verschuiving zichtbaar naar digitale informatievoorziening die goedkoper is dan traditionele advertenties; bij de kantoorkosten betreft het voornamelijk een besparing op drukkosten. Dat heeft deels te maken met de dezelfde verschuiving naar digitale middelen en een nieuw, voordeliger, contract voor de multifunctionals.

In de post scheningen en beurzen zijn de uitkeringen van het profileringsfonds opgenomen. In totaal is hiervoor k€117 uitgegeven. 7 studenten kregen een vergoeding in verband met afstudeervertraging (k€7), 23 studenten ontvingen een Talentbeurs (k€110). Alle toegekende Talentbeurs betroffen studenten van buiten de EER.

Accountantskosten worden toegelicht op blz. 48.

Financiële baten en lasten

	2012		Begroting 2012		2011	
	€	€	€	€	€	€
Rentebaten	180		100		169	
Rentelasten	<u>-437</u>		<u>-422</u>		<u>-458</u>	
		<u>-256</u>		<u>-322</u>		<u>-290</u>

De liquiditeit van ArtEZ was hoger dan verwacht gedurende het jaar, wat resulteert in een hogere renteopbrengst dan begroot. Doordat de rente van de lening bij Saxion niet was opgenomen in de begroting wijken de rentelasten iets af. ArtEZ kiest voor zekerheid bij het afsluiten van leningen en daarom kennen alle afgesloten leningen bij de BNG vanaf 2013 een vaste rente. Daarnaast is een renteswap afgesloten om de rente op de langlopende lening bij de ABNAMRO te vast te zetten. De kosten voor deze swap bedragen k€ 195; dit bedrag is verwerkt in bovenstaande rentelasten.

Overzicht verbonden partijen

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2012	Resultaat jaar 2012	Art 2:403	Deelname	Consolidatie
				€	€		%	%
Coming Soon	BV	Arnhem	4	-284	-17	Nee	46	Nee
DF&DC	Stichting	Arnhem	4	n.b.	n.b.	Nee		Nee
ArtEZ Agency	Stichting	Arnhem	4	12	-1	Nee		Nee

Code activiteiten: 1. contractonderwijs, 2. contractonderzoek, 3. onroerende zaken, 4. overige

ArtEZ bezit 33,3% van de aandelen van Coming Soon BV. Via DF&DC heeft ArtEZ ook stemrecht in de aandeelhoudersvergadering. Dit stemrecht is meegeteld in het deelnamepercentage. De jaarcijfers van DF&DC zijn nog niet beschikbaar. ArtEZ agency wordt in 2013 als aparte stichting opgeheven en voortgezet als praktijkbureau van ArtEZ.

Transacties tussen partijen vonden plaats tegen marktconforme tarieven. Er waren geen activiteiten die buiten de normale bedrijfsactiviteiten vielen.

Financiële specificatie rijkssubsidies

Subsidieverstrekker/uitvoerder	Kenmerk beschikking	Totaal projectbudget	Subsidie	Looptijd begin	Looptijd einde	Bestedingen			Voorschot	Status
						Stand 1-1-2012	Mutaties	Stand 31-12-2012		
OCW Sirius	OND/ODB 09/142777M	1.112	556	1-1-2010	31-12-2014	430	240	670	429	lopend

Toelichting bij de tabel:

Personeelkosten betreffen de brutoloonkosten inclusief vakantiegeld en eindejaarsuitkering en het werkgeversdeel sociale lasten en pensioenpremies.

Personeelskosten en overige kosten zijn direct toerekenbaar aan het project en tegen kostprijs gewaardeerd. De geautoriseerde jaartaken worden vastgelegd in de salarisadministratie en direct ten laste van het project geboekt. Er worden geen indirecte kosten toegerekend of opslagen gehanteerd voor algemene overhead. In de FSR-tabel komen geen kosten voor die op de limitatieve lijst van niet-toerekenbare kosten (zie bijlage 4 universele vereenvoudiging) staan.

Honoraria van de accountant

De volgende honoraria van KPMG Accountants NV zijn ten laste gebracht van de organisatie, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a BW. In 2012 zijn de dossiers van KPMG voor de jaarrekeningcontrole van 2011 gecontroleerd door de accountantsdienst van het ministerie. KPMG heeft hiervoor kosten doorberekend aan ArtEZ. De advieskosten betreffen de planvorming voor ArtEZ 2016.

	2012 €	2011 €
Onderzoek van de jaarrekening	61	61
Andere controleopdrachten	48	55
Advieskosten	27	9
Totaal	<u>136</u>	<u>125</u>

Arnhem, 26 juni 2013

G. Eggink, College van Bestuur *ad interim*

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting ArtEZ Hogeschool voor de kunsten

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag op pagina 22 tot en met pagina 48 opgenomen jaarrekening 2012 van de Stichting ArtEZ Hogeschool voor de kunsten te Arnhem gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2012 en de staat van baten en lasten over 2012 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Het bestuur is tenslotte verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van de relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, als bedoeld in artikel 2.9, lid 3 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het onderwijscontroleprotocol OCW/EZ 2012. Dit vereist dat wij voldoen aan voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan alsmede in het kader van de financiële rechtmatigheid voor de naleving van die relevante wet- en regelgeving, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden.

Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de Stichting ArtEZ Hogeschool voor de kunsten. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het bestuur van de Stichting ArtEZ Hogeschool voor de kunsten gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting ArtEZ Hogeschool voor de kunsten per 31 december 2012 en van het resultaat over 2012 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2012 voldoen in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit

houdt in dat deze bedragen in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het onderwijscontroleprotocol OCW/EZ 2012.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:393 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391, lid 4 BW. Tenslotte vermelden wij dat het jaarverslag voldoet aan de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in paragraaf 2.2.4 Jaarverslag van het onderwijscontroleprotocol OCW/EZ 2012.

Arnhem, 26 juni 2013

KPMG ACCOUNTANTS N.V.

J. van Rossen RA

Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming

Ingevolge de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek wordt het resultaat van het verslagjaar verrekend met de reserve van de instelling.

Het negatieve resultaat van het verslagjaar ad k€32 wordt als volgt in mindering gebracht op het eigen vermogen:

	realisatie €
Resultaat t.g.v. algemene reserve	21
Resultaat t.g.v. huisvestingsreserve	-121
Resultaat t.g.v. private reserve	68
Totaal	<u>-32</u>

Gebeurtenissen na balansdatum

In februari 2013 heeft de Raad van Toezicht het besluit genomen de leden van het College van Bestuur op non-actief te stellen en een interim bestuurder te benoemen. Gezien hun opgebouwde rechtspositie zal einde boekjaar 2013 een voorziening op de balans moeten worden opgenomen ter hoogte van de wachtgeldverplichtingen. Dit zal het resultaat negatief beïnvloeden (ca k€ 700). Deze verplichting vervalt (grotendeels) als zij een andere werkring vinden. De kosten van de interimbestuurder bedragen ca k€ 300 (exclusief eventuele korting in verband met de WNT).

Februari 2013 heeft ArtEZ het bericht ontvangen dat de opheffing van het Waarborgfonds wordt geëffectueerd. De opbrengst voor ArtEZ bedraagt k€ 983.

Bijlagen

Gegevens rechtspersoon

Stichting ArtEZ
Onderlangs 9
6812 CE ARNHEM
Tel: 026-3535635
Fax: 026-3535604
Contactpersoon: M. van Waveren
Brin-nummer: 27 NF
Bevoegd gezagnummer: 41292
E-mailadres: cvb@artez.nl

Samenstelling Raad van Toezicht, College van Bestuur en Hogeschoolraad

Samenstelling Raad van Toezicht 2012

drs. James van Lidth de Jeude, voorzitter tot 1 september 2012

Ing. Gerrit Grotenhuis, voorzitter per 1 september 2012 (tot 1 september lid auditcommissie en remuneratiecommissie)

drs. Willemien van Aalst (lid strategie klankbordgroep)

mr. Bart Beusmans (lid remuneratiecommissie en auditcommissie)

ir. Ruurd Bierman (lid strategie klankbordgroep)

Mieke van den Broek (lid remuneratiegroep per 1 september 2012, lid onderwijs klankbordgroep)

Drs. Ralph Keuning (lid strategie klankbordgroep)

Dr. Albertjan Peters (lid auditcommissie per 1 september 2012, lid onderwijs klankbordgroep)

Janneke Jongewaard

Organisatiemodel ArtEZ 2012

Ondersteunend	Faculteit	Instituut	Opleidingen en afdelingen	
			Bachelors	Masters
College van Bestuur Servicebedrijf Financiën Personeel & Organisatie Facilitaire zaken Studentenzaken ICT Mediatheken Decanaat Algemene beleids- ondersteuning Onderwijsontwikkeling en Kwaliteitszorg Communicatie Studium Generale (dAcapo) ArtEZ Press ArtEZ Art Business Centre Lectoraten Modevormgeving Kunsteducatie Theorie in de kunsten Kunst, Cultuur & Economie	Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving	ArtEZ Academie voor Art & Design	Fine Art Fashion Design Product Design Graphic Design Interaction Design Docent Beeldende kunst en vormgeving Fine Art Art & Crossmedia Design Fine Art Stories & Design Docent Beeldende kunst en vormgeving	Dutch Art Institute Fashion Institute Arnhem Fashion, Design & Strategy Werkplaats Typografie
	Faculteit Bouwkunst	ArtEZ Academie van Bouwkunst	Interieurarchitectuur	Architectuur Interieurarchitectuur
	Faculteit Muziek	ArtEZ Conservatorium	Klassieke muziek Jazz & Pop Muziektheater MediaMusic Muziektherapie Docent Muziek	Muziek Muziekprogrammering
		ArtEZ Popacademie	Popmuziek	
	Faculteit Theater	ArtEZ Academie voor Theater	Theater (ArtEZ toneelschool) Docent Theater	
		ArtEZ Dansacademie	Dans Docent Dans	Dance Unlimited
		ArtEZ Expertise-centrum Kunsteducatie		Kunsteducatie
				Creative Writing

Algemene reserve

De mutaties van de algemene reserve kunnen als volgt uitgesplitst worden naar onderdelen:

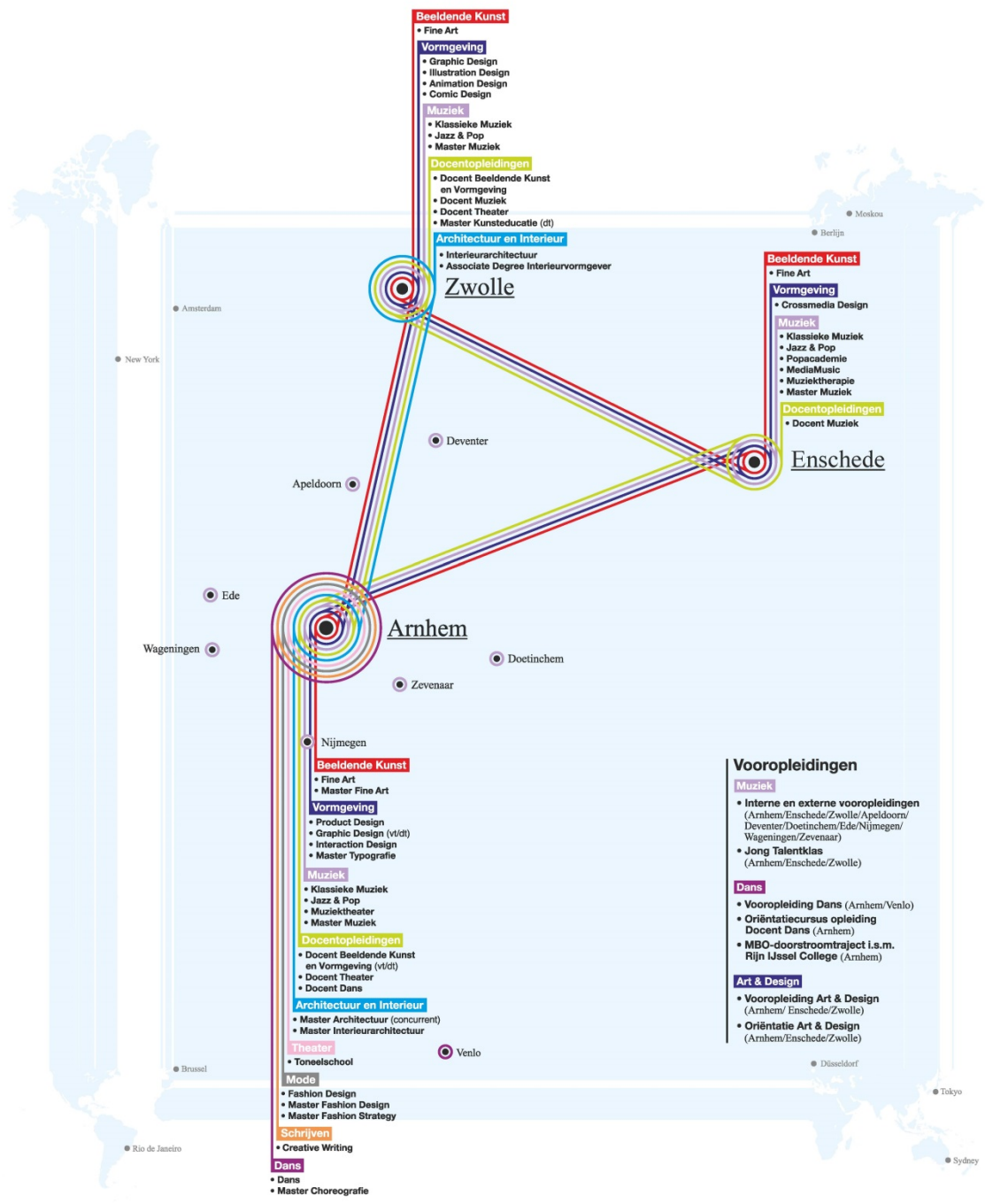
	1 januari	Resultaat	31 december
	€	€	€
Faculteit Art & Design	150	-469	-319
Faculteit Muziek	-133	-150	-283
Faculteit Theater en Dans	-893	-140	-1.033
Faculteit Architectuur Totaal	148	-17	131
Expertisecentrum Kunsteducatie	624	125	749
Creative Writing	0	-112	-112
Lectoraten	862	-120	742
ArtEZ algemeen	8.075	-352	7.723
Innovatieve projecten	94	1.254	1.348
	<u>8.927</u>	<u>21</u>	<u>8.948</u>

Vergeleken met de begrote resultaten zijn de verschillen als volgt:

	Resultaat	Begroting	Vershil
	€	€	€
Faculteit Art & Design	-469	-160	-308
Faculteit Muziek	-150	-158	8
Faculteit Theater en Dans	-140	5	-145
Faculteit Architectuur Totaal	-17	-18	1
Expertisecentrum Kunsteducatie	125	4	121
Creative Writing	-112	-162	50
Lectoraten	-120	-38	-81
ArtEZ algemeen	-352	-16	-336
Innovatieve projecten	1.254	737	517
	<u>21</u>	<u>193</u>	<u>-172</u>

ArtEZ

Opleidingenoverzicht

Studenten studie uitwisselingen in 2012

Buitenlandse instelling/partneracademie van ArtEZ	Land	Inkomende studenten	Uitgaande studenten
Art & Design			
Sint Lukas Brussel	België	0	2
The Royal Danish Academy of Fine Arts	Denemarken	0	1
University of Applied Sciences Dusseldorf	Duitsland	1	0
Schwabisch Gmünd	Duitsland	1	0
Fachhochschule Mainz – University of Applied Sciences	Duitsland	3	0
HBK Braunschweig	Duitsland	1	0
UWE Bristol - Faculty of Creative Arts, Humanities and Education	Engeland	1	5
Northumbria University, Newcastle	Engeland	0	1
Aalto University School of Art and Design	Finland	0	1
Ecole Superieure des arts decoratifs de Strasbuorg ESADS	Frankrijk	1	0
Athens School of Fine Arts	Griekenland	1	1
Limerick Institute of Technology - School of Art and Design	Ierland	0	1
Bezalal Academy for Arts and Design	Israel	1	0
Accademia di belle Arti Bologna	Italië	1	0
Art Academy of Latvia	Latvia	1	0
Art Academy Wroclaw	Polen	0	1
West University of Timisoara	Roemenie	1	0
Gray's School Art	Schotland	2	0
Ces Felipe 2 Aranjuez	Spanje	2	0
UCLM Cuenca – Universidad de Castilla la Mancha	Spanje	1	1
UCM Madrid – Universidad Complutense de Madrid	Spanje	1	1
Elisava - Barcelona	Spanje	1	1
FAMU Prague – Film and TV School of Academy of Performing Arts	Tsjechië	1	0
School of the Museum of Fine Arts	VS	0	1
Massachusetts Collage of Art and Design	VS	0	1
Zurcher Hochschule der Kunste	Zwitserland	1	0
HEAD Haute Ecole d'art et design Geneve	Zwitserland	0	1
totaal		22	19
Muziek			
		In	Uit
Artesis Hogeschool Antwerpen	België	2	0
Hochschule fur Musik Franz Liszt Weimar	Duitsland	0	1
Birmingham Conservatoire	Engeland	0	1
University of Leeds	Engeland	1	0
University of Macedonia	Griekenland	1	0
Jazeps Vitols Latvian Academy of Music	Latvia	4	0
Josef Haydn Konservatorium	Oostenrijk	1	1
University of Music and Performing Arts	Oostenrijk	1	0
Akademia Muzyczna w Krakowie	Poland	1	0
Fundacio Conservatori del Liceu	Spanje	0	3
Conservatorio Superior de Musica de Malaga	Spanje	4	0
LA Music Academy	VS	0	1

Mc Nally Smith College of Music	VS	1	1
Montclair University	VS	0	1
Lulea University, Musikhogskolan i Pitea	Zweden	0	1
totaal		16	10
Dans/Theater		In	Uit
Hogeschool Gent	België	0	2
Statens Teaterskole	Denemarken	0	1
Palucca Hochschule fur Tanz Dresden	Duitsland	1	0
Turku University of Applied Sciences	Finland	2	0
Hungarian Dance Academy	Hongarije	1	0
Kibbutzim College	Israel	2	0
Max Reinhardt Seminar	Oostentrijk	0	1
Escola Superior de Danca	Portugal	1	1
totaal		7	5

Studenten buitenland stages in 2012

Een overzicht van de bij het International Office bekende stages in het buitenland.

Bedrijf/ instelling	Land	Aantal studenten
Art & Design		
Walter van Berendonck	België	1
Jugendmuseum ´das Haus´ Berlijn	Duitsland	1
Filmgestalten GMBH	Duitsland	1
Kemper Treutmann	Duitsland	1
Mary Kahanthzou Londen	Engeland	1
Peter Piolotto de Vos Limited, Londen	Engeland	1
JW Anderson, Londen	Engeland	1
Richard Nicoll Londen	Engeland	1
Preen by Thornton Bregazzi, Londen	Engeland	1
Peter Jemen, Londen	Engeland	1
Louise Gray, Londen	Engeland	1
Bernhard Wilhelm, Gunther Sarl - Parijs	Frankrijk	1
Commuun Parijs	Frankrijk	1
John Galliano Parijs	Frankrijk	1
Rue de Mail Parijs	Frankrijk	1
Nendo	Japan	1
Camper – Inca Mallorca	Spanje	1
H&M Stockholm	Zweden	2
David Shah/ View Publishing	Engeland	1
Honest By	Belgie	1
Oversight	Zweden	1
Gallery Rottkowski, 68	Duitsland	1
totaal		23
Muziek		
Musiktherapeutischer Dienst in der vBA Bethel	Duitsland	1
totaal		1
Dans/ Theater		

Het Paleis	Belgie	1
Het Toneelhuis	Belgie	1
Copenhagen Dance Arts	Denemarken	1
Anne Gieseke (Choreographer)	Duitsland	1
Company Hausgemacht	Duitsland	1
Theater Linz (AT)/theatre and der Rott	Duitsland	1
Dance company of the Gerhard Hauptmann-Theater	Duitsland	1
Compagnia Zappala Danza	Italië	2
Thomas Noone Dance SLU	Spanje	1
Tandém Compania de Danza	Mexico	1
Skanes Dansteater AB	Zweden	1
totaal		12

2012*	Inkomende studenten	Uitgaande studenten
Total aantal studie uitwisselingen ArtEZbreed	45	34
Totaal aantal stage studenten ArtEZbreed		36

2011*	Inkomende studenten	Uitgaande studenten
Total aantal studie uitwisselingen ArtEZbreed		
Totaal aantal stage studenten ArtEZbreed		

2010*	Inkomende studenten	Uitgaande studenten
Total aantal studie uitwisselingen ArtEZbreed		
Totaal aantal stage studenten ArtEZbreed		

*Aantallen zijn gebaseerd op officiële Erasmusrapportages aangevuld met aantallen die zijn aangeleverd door de opleidingen

Gewonnen prijzen 2012

- Gerrit Noordzij prijs 2012 naar Karel Martens
De Gerrit Noordzij prijs 2012 is toegekend aan grafisch ontwerper Karel Martens. Martens is de oprichter van ArtEZ' Werkplaats Typografie, een opleiding waaraan hij ook als docent verbonden is. Martens ontvangt de Gerrit Noordzij prijs voor zijn prestaties op het gebied van zowel typografie, lesgeven als publiceren.
- Anne Bosman winnaar Nederlandse H&M Design Award
Anne Bosman afgelopen zomer afgestudeerd bij de bachelor Fashion Design is uitgeroepen tot Nederlandse finalist van de H&M Design Award 2012. Hij wint daarmee € 5.000 en dingt nu met de finalisten van vijf andere mee naar de wereldwijde H&M Design Award-prijs van € 50.000. Annes collectie werd gekozen door een jury bestaande uit Nederlandse mode-experts, die Anne prezen vanwege de fantasie en creativiteit die zijn ontwerpen kenmerken.
- Vesna Dimcevska winnaar publieksprijs Grachtenfestival Conservatorium Concours
ArtEZ masterstudent piano Vesna Dimcevska heeft tijdens het Grachtenfestival Conservatorium Concours de Publieksprijs gewonnen. Pianiste Vesna Dimcevska (Macedonië) is dit studiejaar gestart met de masteropleiding aan het ArtEZ Conservatorium in Zwolle bij Frank van der Laar.
- Prijswinnaars AanZet! 2012
de AanZet! prijs 2012 is door Jan Mensen gewonnen. Hij studeerde af in 2011 bij de opleiding Fine Art in Enschede.
- Charlotte Köhler Prijs voor Daan Roosegaarde
Daan Roosegaarde, oud-student ArtEZ Academie voor Art & Design (Enschede), heeft de Charlotte Köhlerprijs 2012 gewonnen. De Charlotte Köhlerprijzen zijn aanmoedigingsprijzen voor jong talent. Naar het oordeel van de jury heeft Daan Roosegaarde (1979) zich bijzonder geprofileerd op de grensgebieden van beeldende kunst, vormgeving en architectuur. Na cum laude te zijn afgestudeerd aan ArtEZ Academie voor Art& Design in Enschede, studeerde Roosegaarde aan het Berlage Instituut te Rotterdam. Roosegaarde maakt met zijn Studio Roosegaarde interactieve installaties.
- Alex Jacobs is De nieuwe Rembrandt
Alex Jacobs is uitgeroepen tot de winnaar van De Nieuwe Rembrandt. De Rotterdams kunstenaar is oud-student van ArtEZ Art & Design op de locatie Enschede (destijds AKI). De jury noemde de winnaar getalenteerd en zeer veelzijdig.
- ArtEZ-studenten Interieurarchitectuur en Fine Art winnen Concrete Design Award
Ontwikkel een intelligent idee voor het innovatieve gebruik van beton in relatie tot energie. Het winnende ontwerp van deze vijfde internationale ontwerpcompetitie, die als thema Energy voerde, kwam van Thierry van Til (bachelor Interieurarchitectuur ArtEZ), Robert van Middendorp (master Interieurarchitectuur ArtEZ) en Marijn Abelman (bachelor Fine Art ArtEZ).
- Studente Comic Design wint Young Creative Chevrolet competitie
Paola van den Bor, eerstejaarsstudente Comic Design bij ArtEZ, is eerste geworden bij de Nederlandse Young Creative Chevrolet (YCC) competitie in de categorie Visual Art. Ze gaat door naar de Europese finale waarin zij het moet opnemen tegen winnaars uit 24 Europese landen. In deze Europese kunstcompetitie zijn er jaarlijks interessante prijzen te winnen, zowel financieel als het meelopen in professionele producties van Chevrolet.
- ITs Choreography Award is gewonnen door Jasper van Luijk
De ITs Choreography Award is gewonnen door Jasper van Luijk die met zijn voorstelling About There & Here te zien was binnen het programma The Makers Present Dance. Van Luijk, student aan ArtEZ Dansacademie Arnhem, ontvangt € 4.500,- aan prijzengeld, te gebruiken voor verdere persoonlijke en artistieke ontwikkeling. Daarnaast mag hij zijn choreografie nogmaals vertonen in Melkweg Theater en zijn nieuwe werk volgend jaar tonen op ITs 2013.
- Peet Dullaert wint Frans Molenaar Coutureprijs
Peet Dullaert heeft de 17de editie van de Frans Molenaar Coutureprijs gewonnen. Peet studeerde eerder dit jaar cum laude af bij ArtEZ Fashion Design. Er waren dit jaar maar liefst vier eindexamenstudenten van ArtEZ voor deze prijs genomineerd. De prijs heeft als doel beginnend modetalent de kans te geven voor zichzelf te beginnen. Met de hulp én contacten van Frans Molenaar plus het prijzengeld, 10.000 euro, is het maken van een eigen show mogelijk.

- Inge Meijer wint Young Art Korte Film Award
Inge Meijer, die dit jaar afstudeerde bij Fine Art aan de ArtEZ Academie voor Art & Design in Arnhem, heeft de Young Art Korte Film Award 2012 gewonnen met haar film 'Wassen, knippen, watergolven'. Vorig jaar ontving zij ook de prijs met de korte film 't Seinhuis'.
- Hein van der Heijden wint de Louis d'Or
Zijn rollen in Vincent en Theo en in Oom Wanja leverden Van der Heijden deze belangrijkste toneelprijs voor de meest indrukwekkende mannelijke hoofdrol op. Hein is oud-student en nu docent aan de acteursopleiding van ArtEZ Toneelschool.
- Rudolf Romero bij selectie beste afgestudeerden NRC
Rudolf Romero, dit jaar afgestudeerd bij Fine Art in Arnhem, is door NRC Handelsblad uitgeroepen tot een van de 'beste afgestudeerden van kunstacademies in 2012'. Het dagblad beschrijft zijn installaties die tijdens de eindexamenexpositie zijn tentoongesteld als 'verrassend werk dat een beeld oproept van natuur die zowel dichtbij als onbereikbaar is'.
- Matthias König wint YOUNGBLOODAward 2012
Dit jaar presenteerde GGOBOT de zesde editie van de YOUNGBLOOD Award. GGOBOT heeft als een van de hoofddoelstellingen een platform te zijn voor jonge en getalenteerde kunstenaars. Matthias studeerde dit jaar af aan de opleiding Fine Art op de locatie Enschede. Het winnende werk van Matthias bestond uit een geluids – en een interactieve geluid/beeld installatie.
- Inge Meijer wint Hendrik Valk-prijs
in het Museum voor Moderne Kunst Arnhem (MMKA) werd de Hendrik Valk Prijs 2012 uitgereikt aan Inge Meijer. Inge won eerder dit jaar ook al de Young Art Korte Film Award, voor haar film Wassen, Knippen, Watergolven. De prijs, een bedrag van 2000 euro en een grafisch werk van Hendrik Valk, wordt toegekend aan de beste, dit jaar afgestudeerde kunstenaar van de afdelingen Fine Art, Media & Graphic Design en Docent Beeldende Kunst en Vormgeving van ArtEZ Arnhem.
- Johannes Langkamp winnaar eerste Werner Deutsch Prijs voor jonge kunst
Op vrijdag 12 oktober is de „Werner Deutsch Prijs voor jonge kunst“ voor het eerst uitgereikt. De winnaar van de prijs is Johannes Langkamp. Johannes Langkamp studeerde in 2011 af bij ArtEZ Academie voor Art & Design in Enschede. Langkamp won eerder dit jaar bij de Aanzet!prijs een kunstopdracht voor Saxionhogescholen.
- Evi Vingerling winnaar Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst 2012
Op 12 oktober heeft H.M. de Koningin de Koninklijke Prijs 2012 uitgereikt aan Evi Vingerling. Evi Vingerling is docente bij de afdeling Fine Art van ArtEZ in Zwolle.
- Maarten van Aken winnaar Buning Brongers prijs
Schilder Maarten van Aken, die afgelopen zomer afstudeerde bij ArtEZ Academie voor Art & Design in Enschede is winnaar van een Buning Brongers prijs 2012. De Stichting Buning Brongers keert aan de prijswinnaars een geldbedrag van € 4.500,- uit. De prijs wordt tweejaarlijks, bij wijze van stimulans, uitgereikt aan jonge veelbelovende kunstenaars.
- Apps for Amsterdamprijs voor Martijn Mellema
aan Martijn Mellema is de Apps for Amsterdam-prijs uitgereikt voor zijn iPad app Walk Me. Martijn is vierdejaarsstudent Graphic Design. De app Walk me is de winnaar in de categorie Toerisme & Cultuur. Walk me is een applicatie (nog niet gelanceerd) waarmee je inzicht krijgt in wat er te doen is binnen een bepaald bereik. Dit wordt weergegeven door middel van een datavisualisatie, zodat de gebruiker duidelijk wordt wat er binnen een opgegeven afstand te doen valt.
- Omar Koubâa wint Sieger White Award 2012
Omar Koubâa is de eerste winnaar van een 'Sieger White Award'. Deze voor Nederland nieuwe kunstprijs is bedoeld voor kunstenaars tot 35 jaar uit de regio Oost-Nederland en bestaat uit een publicatie ter waarde van € 25.000,- en een tentoonstelling in een toonaangevende galerie. Omar woont en werkt in Hengelo (O) en kreeg zijn schildersopleiding aan de ArtEZ Academie voor Art & Design in Enschede
- Sarah Janssen Winnaar Hendrik de Vries Stipendium 2012
Sarah Janssen, in 2009 afgestudeerd bij de opleiding Crossmedia Design in Enschede is één van de twee winnaars van een Hendrik de Vriesstipendium 2012. De andere winnaar is Mathieu Keuter. Het Hendrik de Vries Stipendium is een jaarlijkse aanmoedigingsprijs voor professionele jonge kunstenaars om hun artistieke ontwikkeling te stimuleren. Beide winnaars krijgen 6000 euro om nieuw werk te realiseren.

Publicaties ArtEZ Press

ArtEZ Press is de uitgeverij van ArtEZ hogeschool voor de kunsten. Met het publiceren van boeken geeft ArtEZ Press een impuls aan onderzoek en theorievorming binnen de verschillende disciplines van het kunstonderwijs. De publicaties van ArtEZ Press zijn niet alleen zinvol voor eigen studenten en docenten, maar ook voor andere kunstopleidingen in binnen- en buitenland, kunstenaars, beleidsmakers en andere partijen in de culturele sector. Bovendien zijn de publicaties van ArtEZ Press ook bestemd voor iedereen die geïnteresseerd is in kunst en cultuur. Alle publicaties zijn te vinden op de website van ArtEZ Press. In 2012 zijn de volgende publicaties verschenen:

Vlisco

(auteur: Jos Arts)

Kleding is van oudsher veel meer dan alleen maar een middel om het naakte lichaam te bedekken. Etnische afkomst, maatschappelijke en sociale status, politieke overtuiging, welvaart, religie, seksualiteit, macht, al dit soort zaken kunnen door kleding worden uitgedrukt en zijn voor een goede observator tekens van iemands identiteit. Dat geldt voor kleding in het Westen, maar evenzeer voor kleding in Afrika. In een continent dat honderden jaren lang grotendeels werd overheerst door Westerse koloniale machten is het niet zo vreemd dat kleding ook veelvuldig door de Afrikaanse bevolking is gebruikt om haar positie te markeren juist ten opzichte van die Westerse koloniale machten. Soms gingen Afrikanen zich nadrukkelijk westers kleden, om zich op die manier te verbinden met de westerse elite, maar zeker sinds het dekolonisatieproces op gang kwam werd vaker gekozen voor authentiek Afrikaanse kleding, om op die manier de eigen, Afrikaanse identiteit te onderstrepen.

In de constructie van die Afrikaanse identiteit speelt de Nederlandse stoffenfabrikant Vlisco een opvallende rol. Vlisco, opgericht in 1846 en sindsdien gevestigd in Helmond, bedrukt op industriële wijze stoffen volgens een aan het Indonesische batik verwant procedé. Met name een groep landen in West- en Centraal-Afrika: Ghana, Togo, Benin, Nigeria, Congo en Ivoorkust vormen een enorme afzetmarkt. Het opmerkelijke is echter dat Vlisco niet zomaar een sterke marktpositie in Afrika heeft verworven, het is onmiskenbaar deel geworden van het Afrikaanse culturele erfgoed, van de Afrikaanse trots. Zeker de laatste decennia worden de relatief dure Vlisco-stoffen door veel Afrikanen niet alleen beschouwd als een teken van succes, maar ook als ultiem Afrikaans. En dat terwijl de stoffen zonder uitzondering worden geproduceerd én ontworpen in Nederland. De vraag dringt zich op hoe een 100% Nederlands product zo'n belangrijke positie heeft kunnen krijgen in de Afrikaanse cultuur. En daarnaast, hoe het bedrijf in de sterk geglobaliseerde modewereld, die steeds meer lijkt te leunen op goedkope productie, die positie kan behouden en zelfs versterken.

Vlisco Fabrics

(samenstelling: Roger Gerards, Suze May Sho)

Al sinds 1846 bedient het bedrijf Vlisco, gevestigd in Helmond, de West- en Centraal Afrikaanse markt met Dutch Wax stoffen. Het boek Vlisco Fabrics is een hommage aan Vlisco stoffen: meer dan honderd jaar oud, geboren in Indonesië, ontworpen in Nederland, geliefd in West- en Centraal Afrika en begeerd in het Westen. Rijk aan geschiedenis en betekenislagen vinden de stoffen hun weg naar de modeshows van Parijs, de markten van Ghana en de galeries van Londen en New York.

Dutch Wax-stoffen behoren in alle opzichten tot het Nederlands erfgoed, ze zijn het product van onze handelsgeest. Halverwege de 19e eeuw produceerde Vlisco op fabrieksmatige wijze gebatikte stoffen voor Nederlands-Indië, waarbij wax gebruikt werd (de benaming Dutch Wax weerspiegelt dit procedé.)

Over de migratie van de stoffen naar de West Kust van Afrika bestaan diverse theorieën, feit is dat de stoffen hier niet meer weg te denken zijn en een kenmerkend onderdeel van de West- en Centraal Afrikaanse cultuur vormen. De stoffen worden altijd per six yards (plusminus 5,5 m) verkocht, genoeg voor een complete outfit. Tegenwoordig lanceert Vlisco vier keer per jaar een nieuwe collectie modestoffen en wordt er een gelimiteerde collectie kleding ontworpen. Deze lijn dient als inspiratie voor West- en Centraal Afrikaanse vrouwen en haakt in op de snelle ontwikkelingen van het continent. De dessins van Vlisco inspireren topdesigners als John Galliano, Jean Paul Gaultier en Junya Watanabe, waarbij het hele dessin of fragmenten vertaald worden naar zijde, jeans of tricot. In het boek Vlisco Fabrics zijn ca. 220 stoffen uit het archief van Vlisco paginavullend opgenomen. Ook bevat het boek een overzicht van gegevens per opgenomen stof.

Een vierkantje laten lachen. Bas Maters (1949-2006). 35 Jaar monumentale beeldende kunst en architectonische vormgeving

(auteurs: Marie-José van Beckhoven, Jeroen Boomgaard, Hans van Dijk, Tom van Gestel, Jonneke Jobse, Peter Struycken, Alex de Vries)

Sinds de tweede helft van de twintigste eeuw is de Nederlandse kunst in de openbare ruimte sterk van vorm, karakter en betekenis veranderd. Beeldend kunstenaar Bas Maters (1949-2006) is hierbij van grote betekenis geweest. In het boek Een vierkantje laten lachen staat niet alleen het leven van Bas Maters centraal, maar ook vele hoogtepunten uit zijn werk.

Het werk van Maters bestaat uit omgevingskunst en monumentale beelden voor de openbare ruimte, instellingen en bedrijven. Daarnaast werkte hij aan grootschalige projecten op het gebied van architectuur, stedenbouw en landschap. Hij was pionier van de spraakmakende 'Arnhemse School'. Bas Maters was naast zijn beroepspraktijk ook werkzaam als (hoofd) docent aan de Academie voor Beeldende Kunsten Arnhem en de Academie van Bouwkunst, beide deel uitmakend van ArtEZ hogeschool voor de kunsten. Hij leidde tientallen studenten op die nu op hun beurt weer hun sporen in de openbare ruimte achterlaten. Met zijn eigen werk en zijn onderwijsinspanningen speelde Bas Maters een invloedrijke rol op zijn vakgebied en gaf hij vorm aan ontwikkelingen van kunst in relatie tot architectuur, stedenbouw en landschap.

Can architecture affect your health

(Auteur: Charles Jencks)

Kan architectuur goed zijn voor je gezondheid? Kan architectuur het verschil maken voor de maatschappij en voor ziekenhuizen? Kan architectuur de levensduur van kankerpatiënten verlengen of het verschil maken bij het overleven of niet overleven?

Architectuurtheoreticus Charles Jencks stelt deze vragen centraal in deze publicatie. Jencks, die zelf zijn vrouw aan kanker verloor, ontwierp vanuit de ervaring met haar behandeling nieuwe behandelingscentra voor kankerpatiënten. In deze Maggie's Centres wil Jencks door middel van de architectuur en de interieurontwerpen sfeer creëren die het behandelproces positief beïnvloedt.

Deze publicatie van de Mondriaanlezing van Charles Jencks (gehouden in 2010) is de eerste in een serie van uitgaven van deze lezingen in samenwerking met de Sikkens Foundation.

Sikkens Foundation (opgericht in 1959) is een onafhankelijke culturele stichting met als doel het stimuleren van die sociale, culturele en wetenschappelijke ontwikkelingen in de samenleving waarbij kleur een specifieke rol speelt. Dit doet zij door de uitreiking van de Sikkensprijs en de organisatie van de Mondriaanlezing, en door projecten op het gebied van kleuroepassing en kleurstudie te initiëren en/of te ondersteunen. Voor meer informatie: www.sikkensfoundation.org

Mode Design Hotel Modez

(Auteurs: José Teunissen, Hanka van der Voet, Addy de Boer, Berry Kessels)

Dit boek biedt een overzicht van alle kamers en ontvangstruimtes in het mode- en designhotel Modez in Arnhem. Het geeft in woord en beeld inzicht in de ideeën achter elk kamerontwerp, in het ontwerpproces en het ontwerp van het geheel van dit Gesamtkunstwerk van Piet Paris.

'Geen enkele hoek of plek mag onbedekt blijven, net zoals in een Frans hotel', zegt Piet Paris over zijn idee achter het totaalontwerp. De tien kamers van het voorhuis zijn ingericht door – vooral in Arnhem opgeleide – (mode)ontwerpers. In het achterhuis stelt Piet Paris maakprocessen en ambachten in de mode centraal, zoals breien en borduren, maar ook furnituren en parfum.

Kengetallen studenten

INSCHRIJVINGEN

Totaal aantal ingeschreven studenten per 01-10-2012 en het aantal ingeschreven buitenlanders per 01-10-2012.

Croho	Naam	Totaal aantal inschrijvingen	Totaal aantal buitenlandse inschrijvingen	Percentage buitenlandse inschrijvingen
34739	Bachelor Muziek	623	217	34,8
34745	Bachelor Docent Theater	168	3	1,8
34798	Bachelor Dans	84	60	71,4
34860	Bachelor Theater	73	1	1,4
34940	Bachelor Docent Dans	77	17	22,1
39100	Bachelor Docent Beeldende kunst en vormgeving	309	5	1,6
39110	Bachelor Autonoom beeldende kunst	369	70	19,0
39111	Bachelor Vormgeving	803	74	9,2
39112	Bachelor Docent Muziek	122	2	1,6
39206	Bachelor Muziektherapie	55	18	32,7
44336	Master Architectuur	62		
44739	Master Muziek	68	38	55,9
44804	Master Fashion Strategy	17	5	29,4
44853	Master Autonoom beeldende kunst	30	25	83,3
49101	Master Typografie	18	14	77,8
49102	Master Fashion Design	16	7	43,8
49103	Master Choreografie	4	4	100
49117	Master Kunsteducatie	33	3	9,1
49238	Master Interieurarchitectuur	8		
80021	Associate degree Interieurvormgever	10		
	ArtEZ totaal	2949	563	19,1

Definitie: Het aantal voltijd en deeltijd studenten met een eerste jaar van inschrijving bij ArtEZ

INSTROOM PROPEDEUSE

Totaal Instroom propedeuse, uitgesplitst naar vooropleiding, per 01-10-2012

Croho	Naam	Instroom totaal	Havo	Mbo	Vwo	Overig	Onbekend
34739	Bachelor Muziek	154	37	22	30	18	47
34745	Bachelor Docent Theater	31	10	10	10	1	
34798	Bachelor Dans	19	2	0	0	0	17
34860	Bachelor Theater	13	6	2	5	0	
34940	Bachelor Docent Dans	23	2	9	6	1	5
39100	Bachelor Docent Beeldende kunst en vormgeving	50	23	22	5	0	
39110	Bachelor Autonoom beeldende kunst	59	19	11	6	12	11
39111	Bachelor Vormgeving	193	58	69	35	12	11
39112	Bachelor Docent Muziek	14	8	2	2	2	
39206	Bachelor Muziektherapie	12	2	0	6	0	4
80021	Associate degree Interieurvormgever	3	0	3	0	0	
	ArtEZ totaal	571	167	150	105	46	103

Definitie:

Het aantal studenten dat is ingestroomd in de voltijd bacheloropleidingen en Ad opleiding per 01-10-2012 met een eerste jaar van inschrijving in het HO in 2012, tevens uitgesplitst naar vooropleiding.

UITVAL

Basis:

Totaal aantal studenten met een Bindend Afwijzend Studieadvies (BAS) in 2011-2012 +

Totaal aantal studenten dat de studie actief heeft beëindigd in 2011-2012 +

Totaal aantal studenten dat geen herinschrijving heeft gedaan.

Croho	Naam	Uitval (%)
34739	Bachelor Muziek	18,1
34745	Bachelor Docent Theater	27,5
34798	Bachelor Dans	20,8
34860	Bachelor Theater	14,3
34940	Bachelor Docent Dans	25,0
39100	Bachelor Docent Beeldende kunst en vormgeving	11,9
39110	Bachelor Autonoom beeldende kunst	27,7
39111	Bachelor Vormgeving	25,4
39112	Bachelor Docent Muziek	16,7
39206	Bachelor Muziektherapie	25,0
80021	Associate degree Interieurvormgever	28,6
	ArtEZ totaal	22,4

Definitie:

Het aandeel van het totaal aantal voltijd bachelorstudenten met een eerste jaar HO inschrijving in 2011 dat in het inschrijvingsjaar 2011-2012 de studie heeft beëindigd bij ArtEZ.

SWITCH

Het percentage studenten dat na 1 studiejaar heeft gekozen voor een andere opleiding

Croho	Naam	Switch (%)
34739	Bachelor Muziek	0
34745	Bachelor Docent Theater	0
34798	Bachelor Dans	0
34860	Bachelor Theater	0
34940	Bachelor Docent Dans	0
39100	Bachelor Docent Beeldende kunst en vormgeving	2,4
39110	Bachelor Autonoom beeldende kunst	3,6
39111	Bachelor Vormgeving	2,4
39112	Bachelor Docent Muziek	0
39206	Bachelor Muziektherapie	0
80021	Associate degree Interieurvormgever	0
	ArtEZ totaal	1,4

Definitie:

Het aandeel van het totaal aantal voltijd bachelorstudenten met een eerste jaar HO inschrijving in 2011 dat na 1 jaar studie staat ingeschreven bij een andere studie (= andere Croho-opleiding) bij ArtEZ

BACHELORRENDEMENT

Het percentage bachelor getuigschriften van 2011-2012

Croho	Naam	Rendement (%)
34739	Bachelor Muziek	70,5
34745	Bachelor Docent Theater	95,2
34798	Bachelor Dans	73,9
34860	Bachelor Theater	100
34940	Bachelor Docent Dans	85,7
39100	Bachelor Docent Beeldende kunst en vormgeving	76,3
39110	Bachelor Autonoom beeldende kunst	68,0
39111	Bachelor Vormgeving	61,1
39112	Bachelor Docent Muziek	78,3
39206	Bachelor Muziektherapie	85,7
	ArtEZ totaal	70,3

Definitie:

Het aandeel van de voltijd bachelorstudenten dat zich na het eerste studiejaar opnieuw inschrijft bij ArtEZ (herinschrijvers) dat in nominale studietijd + één jaar (C+1) het diploma heeft behaald. Instroomcohort 2007.

Kengetallen personeel

Personeelsaantallen - mensen	OP	OOP	AOP	TOTAAL
Architectuur	31	1	2	34
Art & Design	223	51	30	304
Muziek	252	6	28	286
Theater	92	14	14	120
Expertisecentrum Kunsteducatie	12	0	5	17
Ondersteunende diensten	16	0	157	173
ArtEZ totaal	626	72	236	934

Personeelsaantallen in FTE	OP	OOP	AOP	TOTAAL
	totaal	totaal	totaal	totaal
Architectuur	8	1	2	10
Art & Design	75	32	23	130
Muziek	79	3	18	101
Theater	40	10	11	61
Expertisecentrum Kunsteducatie	5	0	2	7
Ondersteunende diensten	13	0	121	134
ArtEZ totaal	221	46	177	444

Personeelsaantallen OP/OOP/AOP	mensen	percentage
OP	626	67
OOP	72	8
AOP	236	25
ArtEZ totaal	934	100

Opbouw soort dienstverband	mensen	percentage
OP vast	346	37
OP tijdelijk	280	30
OOP vast	60	6
OOP tijdelijk	12	1
AOP vast	172	18
AOP tijdelijk	64	7
ArtEZ totaal	934	100

Opbouw leeftijd geslacht	man	vrouw
< 25	4	3
25 - 34	48	77
35 - 44	100	104
45 - 54	179	136
55 - 59	99	58
> 60	95	31
totaal	525	409

Opbouw faculteit geslacht	man	vrouw
Architectuur	24	10
Art & Design	177	127
Muziek	199	87
Theater	50	70
Expertisecentrum Kunsteducatie	2	15
Ondersteunende diensten	73	100
ArtEZ totaal	525	409

Opbouw schaal	OP	OOP	AOP
t/m 5	0	1	75
6 - 8	0	64	78
9 - 11	268	7	53
12 - 13	352	0	13
14 - 15	6	0	14

Docenten met een beroepspraktijk	mensen	percentage
beroepspraktijk	336	53,7
geen beroepspraktijk	290	46,3
totaal	626	100

Ratio OP / OOP-AOP	OP	OOP	AOP	totaal
totaal fte	220,88	45,89	176,95	443,72
gemiddelde fte-omvang	0,35	0,64	0,75	0,47
verhouding OP / OOP-AOP	0,99			

Ziekteverzuim	
verzuimpercentage	4,08
meldingsfrequentie	0,86
BHV-ers	84
Medewerkers met een arbeidsmarkttoelage	17
Verloop	
in dienst	116
uit dienst	115
verloop	11,90%
Ouderschapsverlof	14
Medewerkers die van de Seniorenregeling Onderwijspersoneel (SOP) gebruik maken	57

Functioneringsgesprekken*	351		
Beoordelingen**	621	onvoldoende	6
		goed	605
		uitmuntend	10

* met medewerkers die korter dan een jaar in dienst zijn, worden in principe geen functioneringsgesprekken gevoerd			
* met docenten met een dienstverband van 0,4 fte of minder worden in principe eens per 2 jaar functioneringsgesprekken gevoerd (wel jaarlijkse beoordeling)			
** medewerkers met een tijdelijke aanstelling zonder uitzicht op verlenging worden niet beoordeeld			

ACTIEPLAN LEERKRACHT, salarismix		
	2008	2012
schaal 9	0	0
schaal 10	5	3
schaal 11	64	29
schaal 12	128	158
schaal 13 en hoger	8	15
	205	205